

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ**

Р.О. Мадяр

ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА

**Методичні рекомендації
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
денної і заочної форм навчання
всіх економічних спеціальностей**

*Затверджено
на засіданні кафедри економічної
теорії ДВНЗ «УЖНУ»
Протокол №1 від 01.09.2020р.*

УЖГОРОД-2020

Мадяр Р.О. Глобальна економіка: методичні рекомендації/ Р.О.Мадяр. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020.

Укладач: к.е.н., доц. Мадяр Р.О.

Рецензент: к.е.н., доц. Молнар О.С.

*Затверджено
на засіданні кафедри економічної
теорії ДВНЗ «УЖНУ»
Протокол №1 від 01.09.2020р.*

Методичні рекомендації підготовлено згідно з вимогами Болонської системи навчання і кредитно-модульної оцінки знань. Методичні рекомендації з глобальної економіки призначені для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» всіх економічних спеціальностей денної і заочної форм навчання.

Мадяр Р.О. Методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни «Глобальна економіка» (для магістрів). – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020.

*Електронний ресурс
ДВНЗ «УЖНУ», 2020.*

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни.....	7
3. Структура навчальної дисципліни.....	8
4. Програма навчальної дисципліни.....	9
4.1. Тематика лекційних занять.....	13
4.2. Тематика семінарських занять (питання для самостійної роботи, самоконтролю знань, тести, рекомендована література).....	15
5. Засоби діагностики, форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання.....	64
6. Індивідуальні завдання (реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень).....	70
7. Перелік питань для підсумкового контролю (екзамен).....	71
8. Рекомендовані джерела інформації (основна, додаткова література, Інформаційні ресурси в мережі Інтернет).....	75

1.ВСТУП

Зростання відкритості національної економіки, інтенсифікація світо-господарських зв'язків зумовлюють підвищення актуальності та значення знань про рушійні сили, зміст та сутність процесів, що відбуваються в міжнародному господарському середовищі. Найбільш узагальненим їх виразом є глобалізація. У свою чергу проявом глобалізації в економічній сфері є формування глобальної економіки. Вона охоплює всі сфери господарської діяльності людини, є результатом переходу спеціалізації та розподілу праці на глобальний рівень. Знання та розуміння об'єктивних передумов, змістовного наповнення, перспектив розвитку глобалізації дозволяє більш ефективно використовувати можливості та уникати загроз, що виникають у результаті розгортання процесів економічної глобалізації.

Навчальна дисципліна "Глобальна економіка" є нормативною. Програму її вивчення складено відповідно до освітньо-професійної програми і згідно з планом підготовки магістрів економічних спеціальностей. Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (самостійну роботу, контрольні запитання), літературу, джерела інформації, критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни. Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей усіх форм навчання.

Об'єктом вивчення є світова система господарювання. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є процес формування єдиної системи економічної взаємодії на глобальному рівні.

Програма складається з двох змістових модулів:

1. Теоретичні засади глобальних досліджень;
2. Сучасний стан, проблеми та перспективи глобальної економіки.

Програма включає опис мети, завдань, отримуваних професійних компетентностей, структури, тематики лекційних і семінарських занять, інструментів контролю, методичні матеріали на допомогу самостійній роботі студентів, літературу, джерела інформаційного та методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни.

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Глобальна економіка» є формування у студентів знань умов і факторів становлення та механізмів функціонування глобальної економіки.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Глобальна економіка» є виявлення системної сутності економічної глобалізації; визначення глибини впливу глобальних трансформацій на світові інтеграційні процеси; природного, інноваційно-технологічного та людського ресурсів глобальної економіки; цивілізаційних вимірів глобальних економічних

процесів; ідентифікація основних параметрів глобального розвитку; визначення сучасних ринкових та інституціональних методик глобального менеджменту; аналіз особливостей формування національних і міжнародних стратегій розвитку; напрямів і пріоритетів розвитку української економіки в умовах глобалізації; провідних трендів міжнародної комерції та форм глобальної корпоратизації і регіоналізації бізнесу на світових ринках; ризиків зовнішньоекономічної діяльності в глобальному просторі.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійних програм студенти повинні володіти такими компетенціями:

знати:

- понятійний та категорійний апарат теорії економічної глобалізації; економічну сутність глобалізації;
- основні методологічні підходи, інструментарій та показники, що висвітлюють економічну глобалізацію;
- школи, що концентрують увагу на ключових проблемах економічної глобалізації, витоки та засади міждисциплінарного дослідження економічної глобалізації, змістовну специфіку становлення глобальної економіки;
- закономірності та сучасні тенденції глобалізації, цивілізаційну парадигму глобального економічного розвитку, передумови та фактори становлення глобальної економіки;
- конкурентні механізми функціонування глобального ринку, процеси глобальної корпоратизації та регіоналізації бізнесу;
- природу глобального економічного циклу, принципи глобальної інституціоналізації економічного розвитку;
- глобальні імперативи науково-технічного процесу, соціальні виміри економічної глобалізації, стратегії сталого розвитку країн в умовах глобалізації;
- цивілізаційні засади процесів глобалізації, передумови та наслідки дуалізму сучасного стану глобалізації, вплив парадоксальної природи глобальних трансформацій на характер та напрямки розвитку світової цивілізації;
- чинники, що спричинили виникнення альтерглобалізму, його форми та наслідки для визначення подальших напрямків глобалізації;
- засади та зміст прогнозування перспектив глобального розвитку, теоретичні та практичні підходи до формування механізмів регулювання глобальної економіки;
- міжнародні стратегії глобалізації, шляхи й моделі інтеграції України в глобальний економічний простір, засади та механізми формування конкурентної стратегії розвитку України в умовах глобалізації.

уміти:

- визначати методологічний апарат дослідження окремих аспектів глобалізаційного процесу;
- аналізувати вплив цивілізаційних особливостей на характер інтеграції окремих країн світу в глобальну економіку та специфіку організації економічної взаємодії;
- використовувати знання специфіки механізмів глобалізації на сучасному її етапі в процесі визначення можливостей, що надає глобалізація, вміти досліджувати динаміку зміни ринкової кон'юнктури світових ринків і узагальнювати розвиток ситуацій, оцінювати секторально-галузеву та регіонально-крайову структуру глобальної економіки;
- виявляти і оцінювати роль чинників глобального розвитку, а також їх вплив на ведення міжнародного бізнесу, розуміти специфіку забезпечення конкурентного лідерства в сучасних умовах глобалізації;
- виявляти суперечності та парадокси, що породжуються глобальною економічною взаємодією і визначати, яким чином вони можуть впливати на характер економічного розвитку;
- аналізувати витоки, умови та наслідки формування окремих напрямів альтерглобалізму та їх вплив на перспективи глобалізації;
- визначати наслідки впливу глобалізації на перспективи окремих аспектів економічної діяльності, розуміти тенденції регіоналізації у розвитку світової економіки, глобальної регіоналізації як сучасного вектору розвитку глобальних економічних трансформацій;
- визначати можливості та обмеження підходів до формування регулятивних механізмів глобального розвитку, можливості та обмеження окремих інститутів глобального регулювання, їх взаємодію з національними урядами;
- розуміти сутність і значення міжнародних науково-технологічних відносин, техноглобалізму та світового ринку технологій для розвитку глобальної економіки, обґрунтовувати напрями інноваційного розвитку України в глобальному конкурентному середовищі;
- розуміти шляхи й моделі інтеграції України в глобальний економічний простір та місце економіки України у глобальних вимірах стійкого розвитку, аналізувати і обґрунтовувати проблеми, стратегії та перспективи забезпечення економічного зростання національної економіки в умовах глобалізації;
- аналізувати можливості, обмеження, вигоди та негативні сторони міжнародних стратегій глобалізації, визначати переваги та недоліки елементів глобальної конкурентної стратегії розвитку України, оцінювати ризики здійснення зовнішньоекономічної діяльності в глобальному економічному просторі, характеризувати людський ресурс економіки

країни як чинника конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації;

- аналізувати сучасні тенденції розвитку глобальної економіки та оцінювати ефективність процесів глобальної корпоратизації і транснаціоналізації українського бізнесу;
- розуміти природу глобального економічного циклу, особливості та характерні риси сучасного циклу глобалізації, виявляти здатність прогнозування циклічного розвитку економіки;
- здатність розуміти економічні аспекти розвитку, зіткнення та взаємодії цивілізацій та сутності цивілізаційної парадигми глобального розвитку.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	перший	перший
Кількість модулів –2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3 самостійної роботи – 4	2-й	2-й
	Лекції:	
	24	10
	Практичні (семінарські):	
	22	4
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усно-письмова (комбінована)	Самостійна робота:	
	74	106

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практ. (сем.)	лаб.	інд.	самоств. роб.		лекції	практ. (сем.)	лаб.	інд.	самоств. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Змістовний модуль 1.</i>												
Тема 1. Часові межі феномена глобалізації.	10	2	1			6		1				8
Тема 2. Сучасна методологія глобалістики.	10	2	1			6			1			10
Тема 3. Школи і міждисциплінарний статус глобалістики.	10	2	2			6		1				10
Тема 4. Становлення глобальної економіки.	10	2	2			6		1				10
Тема 5. Цивілізаційні виміри глобальних економічних процесів.	10	2	2			6		1				10
Тема 6. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації.	10	2	2			7		1	1			10
<i>Всього за ЗМ № 1</i>	<i>60</i>	<i>12</i>	<i>10</i>			<i>37</i>		<i>5</i>	<i>2</i>			<i>58</i>
<i>Змістовний модуль 2.</i>												
Тема 7. Парадоксальна природа глобальних трансформацій.	10	2	2			6		1				8
Тема 8. Альтерглобалізм та його форми.	10	2	2			6		1				10
Тема 9. Глобальна економіка як прогностична реальність.	10	2	2			6		1				10
Тема 10. Регулятивні механізми глобальної економіки.	10	2	2			6		1				10
Тема 11. Міжнародні стратегії глобалізації.	10	2	2			6			1			10
Тема 12. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації.	10	2	2			7		1	1			10
<i>Всього за ЗМ № 2</i>	<i>60</i>	<i>12</i>	<i>12</i>			<i>37</i>		<i>5</i>	<i>2</i>			<i>58</i>
Усього годин	120	24	22			74		10	4			116

4.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Модуль №1. Теоретичні засади глобальних досліджень.

ТЕМА 1. ЧАСОВІ МЕЖІ ФЕНОМЕНА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.

Сутність глобалізації. Західні концепції теорії глобалізації. Загальні підходи до визначення початку глобалізації та результатів її розвитку. Хронологічні межі глобалізації в працях сучасних науковців. Концепція глобалізації як зміни форм історичного процесу (концепція «архаїчної глобалізації»). Концепція глобалізації як сучасного економічного феномену. Концепція протогобалістів. Концепція глобалізації як деякої позачасової властивості, що іманентно притаманна світовому суспільству. Функції глобалізації.

ТЕМА 2. СУЧАСНА МЕТОДОЛОГІЯ ГЛОБАЛІСТИКИ.

Глобалістика і глобалізм як наукове обґрунтування ідеології глобалізації. Еволюція концепцій глобалізації. Джерела та процеси, що формують явище глобалізації. Основні механізми глобалізації. Становлення глобалістики – науки про глобалізацію, формування її методологічної бази. Предмет глобалістики. Основні напрями наукових досліджень поняття «глобалістика». Суть терміна «глобалістика». Етапи формування та становлення глобалістики як науки. Базові типи глобальних проблем. Західна та українська наукова школа глобалістики.

ТЕМА 3. ШКОЛИ І МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ СТАТУС ГЛОБАЛІСТИКИ.

Основні школи сучасної глобалістики. Еколого-економічна школа (П. Екінс, Х. Гендерсон, Х. Дейлі, П. Хокінс, Е. Ловінс, Р. Норгаард, Л. Браун). Школа універсального еволюціонізму (М. Моїсеєв). Школа глобальної екології, яка розробляє теорію глобальних рішень і компромісів. Школа контрольованого глобального розвитку (Д. Гвішіані). Школа міжнародної політичної економії (С. Стрендж, Е. Хеллайнер, Р. Андерхілл, Ф. Черні, Л. Вейс, Т. Пемпел, Т. Скопол, П. Евене, Д. Хелл, П. Катценштайн). Школа економічної соціології (Ф. Бродель, М. Вебер, Т. Веблен, Е. Дюргейм, К. Поланьї, І. Шумпетер, М. Грановетер, М. Кастельс, Р. Сведберг, А. Сен, А. Турен, Р. Холлінгсворт, Ф. Шміттер, В. Штрек, А. Етціоні).

Становлення теоретичної бази глобалістики. Концепція світової системи / світового суспільства. Глобальна соціологія. Розроблення теорій глобалізації.

Дихотомічна типологія соціальної організації: «локальне / глобальне». Теоретичні моделі глобалізації.

Міждисциплінарний статус глобалістики. Глобалістика як сукупність фундаментальних філософських, соціоекономічних, культурологічних і прикладних досліджень різноманітних аспектів глобалізації.

ТЕМА 4. СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.

Сутність глобальної економіки та її становлення. Геоекономічний підхід до вивчення глобальної економіки. Закономірності функціонування глобальної економіки.

Передумови та специфіка формування глобальної економіки. Принципи взаємодії національних економік із зовнішнім середовищем у глобальних умовах. Рівні та головні форми глобалізації світового господарства. Транснаціоналізація і регіональна інтеграція як шляхи становлення глобальної економіки. Моделі-проекти глобального розвитку економіки ХХ ст. – на початку ХХІ ст. Економічна інтеграція кількісних показників прогнозування світового економічного розвитку та її висновки.

Особливості та ознаки структуризації світового господарства. Геоекономічний атлас світу. Наслідки глобалізації для світової економіки та для окремих національних господарств.

ТЕМА 5. ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ВИМІРИ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ.

Характеристика ключових глобальних проблем економічного розвитку. Ключові глобальні проблеми економічного розвитку, їх характеристика. Причини виникнення глобальних проблем. Прояв існування глобальних проблем у різних країнах світу.

Однополярна глобалізація і роль США в світовій економічній системі. Цивілізаційні виміри глобального економічного розвитку. Еволюція локальних цивілізацій. Перспективи і потенціал локальних цивілізацій. Цивілізації індустріального етапу економічного розвитку. Розвиток цивілізацій постіндустріальної епохи. Формування цивілізацій четвертого покоління.

Цивілізаційні виміри стратегій глобалізму. Цивілізаційна специфіка перебігу глобальних економічних процесів.

ТЕМА 6. СУПЕРЕЧНОСТІ І ДУАЛІЗМ СУЧАСНОГО ЕТАПУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.

Характеристика сучасного етапу глобалізації. Особливості сучасної глобалізації. Принципи сучасної глобалізації.

Суперечності та асиметрії економічної глобалізації. Діапазон і характер критики глобальних економічних процесів. Причини критики глобалізації.

Дуалізм сучасного етапу глобалізації. Причини та прояви дуалізму сучасної глобалізації. Позитивні наслідки глобалізації. Негативний вплив світових глобалізаційних процесів на економіки країн, що розвиваються.

Модуль №2. Сучасний стан, проблеми та перспективи глобальної економіки.

ТЕМА 7. ПАРАДОКСАЛЬНА ПРИРОДА ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.

Поняття парадокса глобалізації. Парадокс як економічна категорія. Парадокс глобалізації за Дені Родріком та іншими вченими.

Особливості глобальних трансформацій в сучасному світі. Сутність глобальних економічних парадоксів.

Базові глобальні парадокси, їх характеристика. – Парадокс глобальної стратифікації. Сутність феномену домашнього заміщення. Парадокси глобалізації фінансового ринку та їх особливості. Парадокс «Філдстайна – Хоріока». Парадокс низької мобільності нетто-потоків капіталу. Парадокс дисоціації.

ТЕМА 8. АЛЬТЕРГЛОБАЛІЗМ ТА ЙОГО ФОРМИ.

Поняття антиглобалізму та альтерглобалізму в сучасній глобалістиці. Історія становлення і розвитку антиглобального руху.

Основні види діяльності антиглобального руху. Завдання учасників руху антиглобалістів. Загальні цілі антиглобалізму. Основні принципи антиглобалістів.

Цілі, завдання, принципи, види діяльності альтерглобалізму. Програми альтерглобалізму. Основні напрями альтерглобалізму: трансформістський (зміцнення системи самоуправління) і руйнівний (протидія укріпленню влади корпоративного капіталізму). Зовнішні протиріччя антиглобального руху. Внутрішні протиріччя антиглобального руху. Ідеологічна платформа антиглобального спектру та її складові. Перспективи розвитку альтерглобалізму: внутрішні і зовнішні суперечності антиглобального руху, проблема кінцевої мети і узгодженості дій.

ТЕМА 9. ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА ЯК ПРОГНОСТИЧНА РЕАЛЬНІСТЬ.

Особливості сучасного стану глобалізації та можливості її кількісного вимірювання. Глобальні фінансово-економічні кризи. Інтернаціоналізація світового відтворювального процесу. Співвідношення категорій «глобалізація» та «інтернаціоналізація». Формування глобального капіталу. Підходи, умови і фактори визначення перспектив глобалізації.

Прогностичні сценарії глобального розвитку. Неоліберальна глобалізація. Апокаліпсис: глобальна цивілізаційна катастрофа. Приборкана глобалізація. Моральна глобалізація.

ТЕМА 10. РЕГУЛЯТИВНІ МЕХАНІЗМИ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.

Сутність держави, її функції. Трансформація регулюючої ролі держави в економіці за умов глобалізації. Симбіоз державних і ринкових регуляторів економіки. Традиційні важелі макроекономічного регулювання.

Глобальна інституалізація економічного розвитку. Регулятивний потенціал міжнародних економічних організацій. Формування та розвиток трьох макрорегіонів сучасного світу: Європи, з ядром у вигляді ЄС; Східної Азії, з центром у Китаї та Північної Америки, з базою у США.

Вплив метакорпорацій на розвиток сучасної світової економіки. Метакорпорації - система координації економічних агентів у процесі розподілу ресурсів. Метакорпорації, їх компоненти. Інтегрована корпоративна структур. Роль суспільних інститутів в глобальних економічних процесах.

ТЕМА 11. МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.

Сутність терміну «стратегія». Основні атрибути економічної стратегії. Етапи розробки стратегій та визначення головної мети і підпорядкованість цілей. Класифікація економічної стратегії за терміном дії. Стратегії глобального розвитку світу. Стратегія інтеграції України у міжнародний економічний простір. Світ і Україна у ХХІ столітті: взаємозв'язки і співвідношення глобального та національного розвитку.

Американська і західноєвропейська західна атлантична геополітика. Вектори стратегічних трансформацій світу. Інституційний устрій глобальних трансформацій: уніполярна система; бі- чи триполярна система; поліполярна система.

ТЕМА 12. КОНКУРЕНТНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.

Стратегія інтеграції України у міжнародний економічний простір. Розвиток стратегій економічного та соціального розвитку України за роки незалежності. Стратегічні напрями зовнішньоекономічної політики України. Інтеграція України у зовнішній простір, участь у міжнародних організаціях.

Методологічні засади гео економічного аналізу і прогнозування, необхідні для формування стратегії подальшого розвитку України в умовах глобалізації. Методологічні кроки гео економічного аналізу, прогнозування та оперування. Критерії оцінки сучасного світового політичного та економічного порядку. Методологічні засади гео економічного аналізу і прогнозування, необхідні для формування стратегії подальшого розвитку України в умовах глобалізації.

Ризики зовнішньоекономічної діяльності в глобальному економічному просторі та ключові торговельні партнери України.

4.1. Тематика лекційних занять

Модуль №1. Теоретичні засади глобальних досліджень.

Лекція 1. Часові межі феномена глобалізації.

- 1.1. Сутність глобалізації.
- 1.2. Західні концепції теорії глобалізації.
- 1.3. Загальні підходи до визначення початку глобалізації та результатів її розвитку.
- 1.4. Хронологічні межі глобалізації в працях сучасних науковців.

Лекція 2. Сучасна методологія глобалістики.

- 2.1. Глобалістика і глобалізм як наукове обґрунтування ідеології глобалізації.
- 2.2. Еволюція концепцій глобалізації.
- 2.3. Чотири державно-політичні платформи сучасного глобалізму. Вашингтонський консенсус.
- 2.4. Потенціал азіатського глобалізму.

Лекція 3. Школи і міждисциплінарний статус глобалістики.

- 3.1. Концепт глобалізації: історичний і міждисциплінарний аспекти.
- 3.2. Погляди на глобалізацію гіперглобалістів, скептиків та трансформістів.
- 3.3. Основні школи сучасної глобалістики.
- 3.4. Міждисциплінарний статус глобалістики.

Лекція 4. Становлення глобальної економіки.

- 4.1. Сутність глобальної економіки та її становлення.
- 4.2. Передумови та специфіка формування глобальної економіки.
- 4.3. Рівні та головні форми глобалізації світового господарства.
- 4.4. Транснаціоналізація і регіональна інтеграція як шляхи становлення глобальної економіки.
- 4.5. Особливості та ознаки структуризації світового господарства.
- 4.6. Наслідки глобалізації для світової економіки та для окремих національних господарств.

Лекція 5. Цивілізаційні виміри глобальних економічних процесів.

- 5.1. Глобальні економічні процеси.
- 5.2. Специфіка локальних цивілізацій.
- 5.3. Цивілізаційна специфіка перебігу глобальних економічних процесів.

Лекція 6. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації.

- 6.1. Рушійні сили глобалізації.
- 6.2. Суперечності та асиметрії економічної глобалізації.
- 6.3. Дуалізм сучасного етапу глобалізації.

Модуль №2. Сучасний стан, проблеми та перспективи глобальної економіки.

Лекція 7. Парадоксальна природа глобальних трансформацій.

- 7.1. Сутність поняття «парадокс» і його прояви в економіці.
- 7.2. Парадокс глобалізації за Дені Родріком та іншими вченими.
- 7.3. Особливості глобальних трансформацій в сучасному світі.
- 7.4. Прояви парадоксів в глобальних трансформаціях: парадокс стратифікації, феномен «домашнього зміщення», парадокс Філдстайна-Хоріоки і феномен низького рівня міжнародних нетто-потоків капіталу, парадокс дисоціації.

Лекція 8. Альтерглобалізм та його форми.

- 8.1. Поняття антиглобалізму та альтерглобалізму в сучасній глобалістиці.
- 8.2. Історія становлення і розвитку антиглобального руху.
- 8.3. Цілі, завдання, принципи, види діяльності, програми альтерглобалізму.
- 8.4. Перспективи розвитку альтерглобалізму: внутрішні і зовнішні суперечності антиглобального руху, проблема кінцевої мети і узгодженості дій.

Лекція 9. Глобальна економіка як прогностична реальність.

- 9.1. Особливості сучасного стану глобалізації та можливості її кількісного вимірювання.
- 9.2. Глобальні фінансово-економічні кризи.
- 9.3. Підходи, умови і фактори визначення перспектив глобалізації.
- 9.4. Прогностичні сценарії розвитку глобалізації.

Лекція 10. Регулятивні механізми глобальної економіки.

- 10.1. Сутність держави, її функції.
- 10.2. Управлінські функції державної влади, країнова варіативність механізмів державного управління.
- 10.3. Трансформація функцій держави в умовах глобалізації.
- 10.4. Глобальна інституалізація економічного розвитку.
- 10.5. Регулятивний потенціал міжнародних економічних організацій.
- 10.6. Роль суспільних інститутів в глобальних економічних процесах.

Лекція 11. Міжнародні стратегії глобалізації.

- 11.1. Загальні підходи до визначення стратегії. Моделі економічного розвитку.
- 11.2. Поняття міжнародної та глобальної системи.
- 11.3. Стратегії Європейського Союзу: мета і результат.

- 11.4. США та Китай: національні стратегії і можливі сценарії відносин.
- 11.5. Стратегія інтеграції України у міжнародний економічний простір.
- 11.6.Світ і Україна у XXI столітті: взаємозв'язки і співвідношення глобального та національного розвитку.
- 11.7. Перспективні сценарії глобального економічного розвитку.

Лекція 12. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації.

- 12.1. Позичювання України в глобальній економічній системі.
- 12.2. Транснаціоналізація та глобалізація українського бізнесу.
- 12.3. Геоелекономічні пріоритети України.
- 12.4. Взаємодія із глобальними регулятивними інститутами.
- 12.5. Інноваційно-технологічна модель розвитку економіки України.
- 12.6.Методологічні засади геоелекономічного аналізу і прогнозування, необхідні для формування стратегії подальшого розвитку України в умовах глобалізації.
- 12.7.Ризики зовнішньоекономічної діяльності в глобальному економічному просторі та ключові торговельні партнери України.

4.2. Тематика семінарських занять (питання для самостійної роботи, самоконтролю знань, тести, рекомендована література)

Лекція 1. Часові межі феномена глобалізації.

- 1.1. Сутність глобалізації.
- 1.2. Західні концепції теорії глобалізації.
- 1.3. Загальні підходи до визначення початку глобалізації та результатів її розвитку.
- 1.4. Хронологічні межі глобалізації в працях сучасних науковців.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Поняття «глобалізація» і часові межі феномена глобалізації.
2. Етапи глобалізації та їх особливості.
3. Широкий та вузький підходи до визначення хронологічних меж глобалізації.
4. Основні концепції визначення часових меж феномена глобалізації.
5. Концепція архаїчної глобалізації.
6. Концепція глобалізації як сучасного економічного феномена.
7. Концепція глобалізації протоглобалістів.
8. Концепція глобалізації як позачасової властивості, що іманентно притаманна світовому суспільству (концепція Е.А. Азроянца).
9. Роль науково-технічного прогресу в процесах глобалізації.
10. Співвідношення понять «глобалізація», «інтеграція», «дезінтеграція», «інтернаціоналізація», «транснаціоналізація», «регіоналізація».

Тести

1. Принципова відмінність процесу глобалізації від процесу інтернаціоналізації полягає у тому що:

- 1) вона є універсальною за суб'єктами і простором охоплення;
- 2) вона є поступовим взаємопроникненням технологічних і культурних стандартів;
- 3) вона є історично детермінованим феноменом;
- 4) вона провокує нівелювання національних кордонів.

2. Антиномічність глобалізації може бути представлена процесами:

- 1) транснаціоналізація – регіоналізація;
- 2) транснаціоналізація – етносуверенізація;
- 3) транснаціоналізація – етносоціалізація;
- 4) регіоналізація – міграція;
- 5) немає правильної відповіді.

3. Концепція архаїчної глобалізації розглядає глобалізацію на території:

- 1) Середземномор'я;
- 2) Європи;
- 3) Євразії;
- 4) усього світу;
- 5) немає правильної відповіді;
- 6) всі відповіді правильні.

4. Протоглобальну фазу глобальних трансформацій можна охарактеризувати як:

- 1) інтернаціоналізацію;
- 2) транснаціоналізацію;
- 3) етап ліберальної глобалізації;
- 4) етап інформаційної глобалізації.

5. Скільки етапів глобалізації передбачає концепція протоглобалістів:

- 1) два;
- 2) три;
- в) немає правильної відповіді.

6. Чим відрізняється концепція глобалізації Е. Азроянца від інших концепцій:

- 1) часовим простором;
- 2) характером інтеграційних процесів;
- 3) немає правильної відповіді;
- 4) правильна відповідь 2).

7. Телеологічність глобалізації означає:

- 1) синхронність;
- 2) відмову від ідеї про циклічність історії;
- 3) інтеграцію в реальному часі;
- 4) приховану конфліктність.

8. Е. Азроянц розглядає концепції:

- 1) «архаїчної глобалізації»;
  - 2) глобалізації як сучасного економічного феномену;
  - 3) протогобалістів;
  - 4) глобалізації як деякої позачасової властивості, що іманентно притаманна світовому суспільству.
9. Найпослідовнішими прибічниками концепція реалістів є західні вчені:
- 1) К. Омае, Т. Левітт, Ф. Фукуяма;
  - 2) Р. Робертсон, М. Уотерс, Г. Терборн;
  - 3) Ф. Бродель, Л. Туроу, А. Маслоу.
10. До основних типів глобалізації можна віднести:
- 1) виробничу, торгову, архаїчну;
  - 2) колоніальну, національну, інтернаціональну;
  - 3) американську, азіатську, славянську.

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Білорус О.Г. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д.е.н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.
4. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. – 319 с.
5. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
6. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: монографія / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – С. 7–22.
7. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.]. – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. – 704 с.
8. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку: монографія / П.О. Куцик, О.І. Ковтун, Г.І. Башнянин. – Львів: Видавництво ЛКА, 2015. – 594 с.
9. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів V курсу денної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка» / Відп. за випуск О.В.

Воронова. – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2012. – 84 с. Тема 1. Загальна теорія і методологія глобалістики.

10. Радзівська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзівська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 1. Часові межі феномена глобалізації.

11. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.

12. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: навч. посіб. / Дмитро Григорович Лук'яненко. – К.: КНЕУ, 2005. – С. 7–17.

2. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: монографія / Дмитро Григорович Лук'яненко. – К.: ТОВ «Національний підручник», 2008. – С. 8–17.

3. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність / Антон Сергійович Філіпенко. – К.: «Знання», 2007. – С. 20–34.

4. Сиденко В.Р. Глобализация – европейская интеграция – экономическое развитие: украинская модель: в 2-х т.– К., 2008. Т. 1: Глобализация и экономическое развитие / Владимир Романович Сиденко. – К.: Феникс, 2008. – С. 84–104.

5. Филипенко А.С. Экономическая глобализация: истоки и результаты / Антон Сергеевич Филипенко. – М.: «Экономика», 2010. – С.13–24; 87–93.

6. Глобальный мир: единый и разделенный. Эволюция теорий глобализации // Г.П. Анилионис, Н.А.Зотова. – М.: Междунар. отношения, 2005. – С. 172–180.

7. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление / А.И. Уткин. – М.: Логос, 2002. – С. 34–40.

Лекція 2. Сучасна методологія глобалістики.

2.1. Глобалістика і глобалізм як наукове обґрунтування ідеології глобалізації .

2.2. Еволюція концепцій глобалізації.

2.3. Чотири державно-політичні платформи сучасного глобалізму.

Вашингтонський консенсус.

2.4. Потенціал азіатського глобалізму.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Сутність і взаємозв'язок понять «глобалістика» і «глобалізм», їх співвідношення з поняттям «глобалізація».

2. Основні етапи становлення теоретичної бази глобалістики.

3. Глобалізм і геополітичні стратегії таласократії і теллуократії.
4. Сутність континенталізму.
5. Атлантистська лінія геополітики та її основні розробники.
6. Лібералізм та ідея повномасштабної планетарної інтеграції як зміст глобалізму.
7. Основні провідники глобалізму: країни, міжнародні організації, неофіційні структури і провідні геополітики.
8. Погляди Ж. Тіріара і Й. фон Лохаузена.
9. «Палкий лібералізм» Ф. Фукуяма, погляди Ж. Аталі і концепція Міланського Інституту міжнародних політичних досліджень.
10. Парадигма «консервативного оптимізму» С. Хантінгтона.
11. «Політичний екстремізм» З. Бжезінського як концептуальний прояв глобалізму.
12. Глобалізм в поглядах представника «ліберального антифундаменталізму» Джорджа Сороса.
13. Чотири державно-політичні платформи сучасного глобалізму.
14. Вашингтонський консенсус.
15. Азіатський глобалізм як новий світовий феномен.

Тести

1. Глобалістика є:
  - 1) система міждисциплінарних знань про найважливіші людські проблеми всесвітнього масштабу;
  - 2) міждисциплінарна галузь наукових досліджень;
  - 3) сукупність наукових, філософських, культурологічних та прикладних досліджень різних аспектів глобалізації;
  - 4) всі відповіді правильні.
2. Глобалізм представляє собою:
  - 1) деспотичну владу глобальних корпорацій;
  - 2) економічну систему;
  - 3) результат глобального розвитку;
  - 4) усі відповіді правильні;
  - 5) немає правильної відповіді.
3. Теллуократія характеризується:
  - 1) мобілізаційною платформою розвитку;
  - 2) схильністю до технологічності;
  - 3) жорсткими юридичними нормативами;
  - 4) адаптивністю;
  - 5) усі відповіді правильні.
4. Ідеологами континенталізму виступали:
  - 1) Ж. Аталі;

2) К. Санторо;

3) Ж. Тіріар;

4) Ф. Фукуяма;

5) Й. фон Лохаузен;

6) усі відповіді правильні.

5. Проблематичністю обґрунтування С. Хантінгтоном нової парадигми світового розвитку у вигляді зіткнення цивілізацій є:

1) передбачення появи єдиної цивілізації;

2) обґрунтування необхідності посилення ролі держави;

3) наголошення на підвищенні ролі економічного регіоналізму;

4) наголошення на зростанні потенціалу десекуляризації;

5) немає правильної відповіді.

6. Для успішного маневрування на геоекономічному просторі З. Бжезінський пропонує проявити геостратегічну майстерність на межах Євразії:

1) західних;

2) східних;

3) південних;

4) одночасно на всіх.

7. Яка з державно-політичних платформ реалізує принципи Вашингтонського консенсусу:

1) I;

2) II;

3) III;

4) IV;

5) усі відповіді правильні;

6) немає правильної відповіді.

8. В основі всіх теорій глобалізації покладена:

1) дихотомічна типологія соціальної організації «локальне / глобальне»;

2) типологія соціальної організації «глобальне / регіональне»;

3) типологія соціальної організації «регіональне / локальне»;

4) типологія соціальної організації «національне / інтернаціональне».

9. Перші детально розроблені теоретичні моделі глобалізації були створені у:

1) 1900 – 1910-х рр.;

2) 1920 – 1930-х рр.;

3) 1960 – 1970-х рр.;

4) 1980 – 1990-х рр.

10. Вчений І. Уоллерстайн у своїх працях щодо глобалістики:

1) проводить межу між традиційним типом інтеграції локальних суспільств – імперіями і сучасним типом – капіталістичною світовою економікою, що виникла у XV—XVI ст.;

- 2) досліджує трансформацію економічної системи не тільки на глобальному, але й на локальному рівнях;
- 3) розглядає глобалізацію як серію аналогічних, однопорядкових тенденцій у різноманітних інституціональних сферах, що в сукупності являють собою формування глобальної системи взаємозв'язку і взаємозалежності між локальними соціальними процесами;
- 4) визначає глобалізацію як серію змін, що емпірично фіксуються, різнорідних, але об'єднаних логікою перетворення світу на «єдине місце».

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Білорус О.Г. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д.е.н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.
4. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. – 319с.
5. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.1. Білорус О.Г. Економічна система глобалізму / Олег Григорович Білорус. – К.: КНЕУ, 2003. – С. 20–76.
6. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: навч. посіб. / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – С. 24–41.
7. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: монографія / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – С. 22–38.
8. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів V курсу денної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка» / Відп. за випуск О.В. Воронова – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2012. – 84 с. Тема 1. Загальна теорія і методологія глобалістики.
9. Радзівська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзівська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 2. Сучасна методологія глобалістики.

10. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.

11. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність / А.С. Філіпенко. – К.: “Знання”, 2007. – С. 50–79.

2. Лук’яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: навч. посіб. / Дмитро Григорович Лук’яненко. – К.: КНЕУ, 2005. – С. 85–90.

3. Сиденко В.Р. Глобалізація – європейська інтеграція – економічне розвиток: українська модель: В 2-х томах / Владимир Романович Сиденко. – К.: Феникс, 2008. Том 1. Глобалізація и економічне розвиток. – К.: Феникс, 2008. – С. 256–259.

4. Бочан І.О. Глобальна економіка : підручник // І.О. Бочан, І.Р. Михасюк. – К.: Знання, 2007. – С. 23–56.

5. Ромащенко К.М. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни ‘Глобалістика’ для підготовки студентів галузі знань 0305 ‘Економіка та підприємництво’ за напрямками підготовки: 6.030501 ‘Економічна теорія’, 6.030502 ‘Економічна кібернетика’, 6/030503 ‘Міжнародна економіка’ / К.М. Ромащенко. – Черкаси: ЧНУ, 2014. – 48 с.

Лекція 3. Школи і міждисциплінарний статус глобалістики.

3.1. Концепт глобалізації: історичний і міждисциплінарний аспекти.

3.2. Погляди на глобалізацію гіперглобалістів, скептиків та трансформістів .

3.3. Основні школи сучасної глобалістики.

3.4. Міждисциплінарний статус глобалістики.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Школа революційного глобалізму (гіперглобалізму) та її основні представники.

2. Еволюційний глобалізм, його прибічники.

3. Погляди на глобалізацію гіперглобалістів та скептиків.

4. Школа світ-системного аналізу І. Уоллерстайна.

5. Особливості школи універсального еволюціонізму М. Моїсеєва.

6. Школа «межі зростання» і роль у її становленні Римського клубу.

7. Школи мітозу біосфер і контрольованого глобального розвитку.

8. Нові концептуальні школи «гуманістичного соціалізму» Я. Тінбергена і «глобальної спільноти» М. Чешкова.

9. Нові концептуальні школи «геогенезису» Е. Кочетова та «дороговказів у майбутнє» Б. Гаврилишина.
10. Назвіть основні виміри глобалізація, які досліджуються Е. Гідденсом.
11. Визначте основні напрями діяльності сучасних шкіл глобалістики.
12. Політичний статус глобалістики та інтелектуальна традиція мондіалізму.
13. Міждисциплінарний статус глобалістики.

Тести

1. Яка з трьох основних шкіл західної глобалістики передбачає виникнення глобальної цивілізації:
  - 1) школа революційного глобалізму (гіперглобалізму);
  - 2) школа скептиків;
  - 3) школа еволюційного глобалізму (трансформаціоналізму).
2. Яка з перелічених сучасних шкіл глобалістики базується на вченні В. Вернадського про ноосферу:
  - 1) школа, що представляє концепцію «Межі зростання»;
  - 2) школа, що представляє концепцію «Сталого розвитку»;
  - 3) школа універсального еволюціонізму;
  - 4) школа мітозу біосфер.
3. До засновників і популяризаторів школи економічної соціології належать:
  - 1) І. Уншліхт, А. Уорден, Г. Бем, В. Гейгер, К. Хейман;
  - 2) Л. Фейєрбах, І. Фарж, Е. Флінн, А. Уоллес, М. Альперт;
  - 3) І. Шумпетер, К. Поланьї, А. Турен, А. Етціоні, М. Вебер;
  - 4) Ж. Дагер, Е. Атже, М. Брейді, Дж. Камерон, У. Фолкнер.
4. Основними науковими положеннями еколого-економічної школи є:
  - 1) поєднання екологічних і економічних інтересів у процесах глобального розвитку;
  - 2) зворотна реакція біосфери на процеси глобального розвитку внаслідок того, що глобальна природа є самоорганізованою системою, реакція якої є хоча і непрогнозованою, але неминучою в довгостроковому плані;
  - 3) розвиток глобалістики з позицій загальносоціологічної теорії і методології. Перехід до інформаційного суспільства розглядається як магістральний шлях вирішення глобальних проблем;
  - 4) визначеність економічних процесів сукупністю суспільних інститутів внаслідок того, що економіка є тісно пов'язаною з іншими сферами суспільного життя.
5. Засновником якої школи глобалістики вважається І. Уоллерстайн:
  - 1) школа, що представляє концепцію «Межі зростання»;
  - 2) школа універсального еволюціонізму;
  - 3) школа мітозу біосфер;
  - 4) школа світ-системного аналізу.

6. Засновником школи контрольованого глобального розвитку є:

- 1) М. Моїсеєв;
- 2) Д. Гвішиані;
- 3) Е. Кочетов;
- 4) І. Уоллерстайн.

7. Мондіалізм відбиває прагнення до глобального впорядкування відносин:

- 1) політичних;
- 2) економічних;
- 3) культурних;
- 4) всі відповіді правильні.

8. Ідея світового порядку передбачає:

- 1) світову державу;
- 2) світовий уряд;
- 3) світове право;
- 4) глобальне управління.

9. Представники школи гіперглобалістів вважають, що:

- 1) глобалізація – це потужна сила, яка трансформує світ, відповідає за еволюцію суспільства, за зміну усього світового порядку, бачать в ній довготерміновий суперечливий процес, здатний до всіляких змін і вважають некоректним прогнозування параметрів майбутнього, передбачають поступовість змін традиційної концепції державності;
- 2) глобалізація – це міф;
- 3) глобалізація – це в першу чергу економічне явище, яке створює новий тип переможців і переможених.

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Білорус О.Г. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д.е.н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.
4. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. – 319с.
5. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.

6. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: навч. посіб. / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – С. 43–54.
7. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: монографія / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – С. 49–66.
8. Радзієвська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзієвська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 3. Школи і міждисциплінарний статус глобалістики.
9. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
10. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. Андрощук Г.О., Давимука С.А., Федулова Л.І. Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності / . – К.: Парлам. вид-во, 2015. – 512 с.
2. Глобальный мир: единый и разделенный. Эволюция теорий глобализации // Г.П. Анилионис, Н.А.Зотова. – М.: Междунар. отношения, 2005. – С. 439–458.
3. Азроянц Э.А. Глобализация: катастрофа или путь к развитию? Современные тенденции мирового развития и политические амбиции / Э.А. Азроянц. – М.: Издательский дом «Новый век», 2002. – 416 с.
4. Башнянин Г.І., Шевчик Б.М., Сухий О.О., Перепьолкіна О.О. Сучасні економічні теорії глобальних систем: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Львів: Новий Світ, 2013. – 366 с.
5. Савич В.О. Типологія сучасних концепцій глобалізації / В.О. Савич // Політологічний вісник: зб. наук. праць. Вип. 31. – К.: «ІНТАС», 2008. – С. 115–125.
6. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление / А.И. Уткин. – М.: Логос, 2002. – С. 140–159.

Лекція 4. Становлення глобальної економіки.

- 4.1. Сутність глобальної економіки та її становлення.
- 4.2. Передумови та специфіка формування глобальної економіки.
- 4.3. Рівні та головні форми глобалізації світового господарства.
- 4.4. Транснаціоналізація і регіональна інтеграція як шляхи становлення глобальної економіки.
- 4.5. Особливості та ознаки структуризації світового господарства.
- 4.6. Наслідки глобалізації для світової економіки та для окремих національних господарств.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Сутність терміна «глобальна економіка».
2. Співвідношення понять: «світова економіка», «міжнародна економіка», «глобалізація», «глобальна економіка», «мегаекономіка».
3. Міжнародний поділ праці як основа глобального економічного розвитку.
4. Сектори і галузі глобальної економіки.
5. Траєкторія розвитку глобальної економіки за І. Уоллерстайном.
6. Транснаціональні корпорації (ТНК) – головні рушії глобалізації.
7. Регіональна інтеграція як шлях формування глобальної економіки.
8. Послідовність етапів регіональної економічної інтеграції.
9. Трансформація функцій держав (урядів) в процесі регіональної інтеграції.
10. Особливості та ознаки структуризації світового господарства.
11. Наслідки глобалізації для світової економіки та для окремих національних господарств.
12. Вирівнювання розвитку країн-учасниць регіональних об'єднань і проблема еквівалентності взаємовідносин між ними.

Тести

1. Глобальна економіка:
  - 1) якісно новий стан світової економіки, яка поступово перетворюється в цілісний глобальний організм, поєднаний гігантською виробничо-збутовою мережею, глобальною фінансовою системою, планетарною інформаційною мережею;
  - 2) вивчає операції між країнами у сфері купівлі-продажу товарів і послуг, фінансових потоків і переміщення факторів виробництва;
  - 3) є багатоукладною і змішаною, в якій представлені сегменти доіндустріалізму, індустріалізму, постіндустріалізму, анклавів інформаційної, інтелектуальної, нової, віртуальної економік;
  - 4) наддержавна, позадержавна економіка, яка базується на стиранні кордонів і починає створювати власні (наддержавні) механізми;
  - 5) немає правильної відповіді.
2. Глобальній економіці притаманні такі риси:
  - 1) робота у режимі реального часу;
  - 2) робота у масштабі всієї планети;
  - 3) використання інформаційних і комунікаційних технологій;
  - 4) всі відповіді правильні.
3. Критерії, завдяки яким можна визначити роль і місце країни у глобальному середовищі:
  - 1) військова та ядерна могутність;
  - 2) економічна та технологічна могутність;

- 3) забезпечення доступу до нових ринків;
  - 4) відносна політична стабільність;
  - 5) забезпечення доступу до джерел сировини і енергії;
  - 6) збереження національно-культурної самобутності;
  - 7) всі відповіді правильні.
4. According to Immanuel Wallerstein, the globalization processes:
- 1) have existed for 35 years;
  - 2) have existed for some 500 years;
  - 3) have existed for some 100 years;
  - 4) have not started yet.
5. Міжнародну економічну інтеграцію визначають як:
- 1) процес зближення, взаємопереплетення, зрощування національних економік і формування цілісного регіонального господарського комплексу;
  - 2) процес всесвітньої політичної, економічної і культурної інтеграції і уніфікації, що охоплює усі сфери життя і тому має системний характер;
  - 3) якісно новий етап і форму прояву інтернаціоналізації господарського життя, що передбачає зближення і взаємоприспосовування, переплетення всіх структур національних господарств;
  - 4) всі відповіді правильні.
6. Кінцевим етапом регіональної інтеграції є утворення:
- 1) економічного союзу;
  - 2) спільного ринку;
  - 3) митного союзу;
  - 4) немає правильної відповіді.
7. Ідеальною глобальною системою управління є:
- 1) однополюсна;
  - 2) двополюсна;
  - 3) багатопольна;
  - 4) немає правильної відповіді.

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Білорус О.Г. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д.е.н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.

4. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. – 319с.
5. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
6. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: навч. посіб. / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – С. 221–242.
7. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів V курсу денної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка» / Відп. за випуск О.В. Воронова. – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2012. – 84 с. Тема 3. Глобалізація як економічна категорія. – С. 32–38.
8. Радзівська С. О. Управління інтеграційними процесами та багатополарність у світовій економіці / С.О. Радзівська // Зб. наук. пр. ДЕТУТ: Серія «Економіка і управління». – Вип. 27. –К.: ДЕТУТ, 2014. – С. 254–267 с.
9. Radzievska S. Global economy and globalization / S.Radzievska // Зб. наук. пр. ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». – 2015. – Вип. 31. – С. 277–286.
10. Радзівська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзівська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 4. Становлення глобальної економіки.
11. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
12. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія / Ульріх Бек; пер. з нім. О.Юдіна. – К.: Ніка- Центр, 2011. – 408 с.
2. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: монографія / Тимур Валерійович Кальченко. – КНЕУ, 2006. – С. 38–49.
3. Неклесса О. Реконфігурація сучасного світу / Олександр Неклесса // Економіка знань: виклики глобалізації та Україна. Під заг. ред. А.П. Гальчинського, С.В. Львовчкіна, В.П. Семиноженка. – К. : НІСД, 2004. – С. 216–243.
4. Wallerstein I. Globalization or the Age of Transition? A Long-Term View of the Trajectory of the World-System / Immanuel Wallerstein // Globalization and Economy. Vol. 1. Globalizing Markets and Capitalism. Ed. by P. James, B.K. Gills. – Los Angeles: Sage publications, 2007 (Central currents in globalization). – P. 401–416.

5. Block F. The Global Economy in the Bush Era / Fred Block // Globalization and Economy. Vol. 1. Globalizing Markets and Capitalism. Ed. by P. James, B.K. Gills. – Los Angeles: Sage publications, 2007 (Central currents in globalization). – P. 110–126.
6. Глобальная экономика, ее основные черты. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://econominfo.ru/view-article.php?id=227>
7. Мировая экономика: история становления и прогноз развития. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.ereport.ru>
8. Глобальное сообщество. Картография постсовременного мира / Рук. проекта, сост. и отв. ред. А.И. Неклесса; Ред. совет: А.И. Неклесса и др. – М.: Вост. лит., 2002. – С. 323–360.
9. Report of the Secretary-General of UNCTAD to UNCTAD XIII. Development-led globalization: Towards sustainable and inclusive development paths. – N.Y.; Geneva: UN, 2011. – 136 p.

Лекція 5. Цивілізаційні виміри глобальних економічних процесів.

- 5.1. Глобальні економічні процеси.
- 5.2. Специфіка локальних цивілізацій.
- 5.3. Цивілізаційна специфіка перебігу глобальних економічних процесів.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Глобальні тенденції розвитку світу.
2. П'ять мегатрендів економічного розвитку сучасного світу за В.Д. Базилевичем.
3. Три виклики людству у дослідженнях вчених під керівництвом академіка НАН України М. Згуровського.
4. Загроза порушення балансу між біологічними можливостями Землі та потребами людства в біосфері у контексті зміни демографічної структури світу.
5. Співвідношення віртуальної і реальної економіки та феномен зростаючих зовнішніх боргів країн.
6. Уніфікація системи цінностей і посилення інформаційного впливу на населення світу.
7. Поняття «цивілізація». Локальні цивілізації за А. Тойнбі, С. Хантінгтоном, Б. Кузиком і Ю. Яковцем.
8. Цивілізаційна структура сучасного світу за Ю.М. Пахомовим та Ю.В. Павленком.
9. Історія становлення західної цивілізації.
10. Роль західної цивілізації у сучасній глобальній економіці.
11. Проблеми західної цивілізації, її ісламізація та латиноамериканізація.
12. Вплив глобалізації на японську цивілізацію.
13. Конфуціанська цивілізація: минуле, сучасне, майбутнє.

14. Глобальні економічні процеси та Китай.
15. Вплив глобалізації на індійську цивілізацію.
16. Перспективи індійської цивілізації в глобальній економіці.
17. Ісламська цивілізація – антагоніст сучасної неоліберальної глобалізації.
18. Історія становлення латиноамериканської цивілізації.
19. Потенціал латиноамериканської цивілізації.
20. Особливості африканської цивілізації.
21. Історія становлення слов'яно-православної цивілізації.
22. Слов'яно-православна цивілізація в глобальній економіці.
23. Вплив глобальних економічних процесів на слов'яно-православну цивілізацію.
24. Глобальна економіка як багатопольярна економіка співіснуючих локальних цивілізацій.

Тести

1. Які з сучасних глобальних економічних процесів є основними:
  - 1) глобалізація;
  - 2) фінансіалізація;
  - 3) інформатизація;
  - 4) інтелектуалізація;
  - 5) соціалізація;
  - 6) всі відповіді правильні.
2. Розвиток західної цивілізації передбачає:
  - 1) посилення ролі християнства;
  - 2) секуляризацію;
  - 3) можливість її духовної (ідеологічної) деформації під впливом ісламу та інших релігій;
  - 4) правильні відповіді 2), 3).
3. Особливості японської цивілізації:
  - 1) вільний та усвідомлений вибір на користь суспільних цілей шляхом відмови від індивідуальної свободи;
  - 2) домінування колективних інтересів над особистими;
  - 3) сувора трудова етика;
  - 4) повага до старших за віком та керівників;
  - 5) усі відповіді правильні.
4. До характерних рис китайської цивілізації, які забезпечують успішний економічний розвиток, належать:
  - 1) виховання людини у дусі поваги до оточуючих і суспільства;
  - 2) дотримання соціальної етики Конфуція, згідно з якою людина є особистістю, але не для себе, а перш за все для суспільства;

- 3) суворість у дотриманні фундаментальних принципів поведінки, що впливають з кастової приналежності;
  - 4) розуміння держави як великої родини, яка вимагає відданості та покори;
  - 5) раціоналізм та практицизм.
5. Особливості індійської цивілізації:
- 1) велике розмаїття расово-антропологічного і мовно-культурного складу населення;
  - 2) офіційний статус мають 22 мови, з яких хінді та англійська мають статус державних мов;
  - 3) дотримання ритуалів та послідовного мислення;
  - 4) моральний обов'язок та етичні зобов'язання кореспондуються з особливостями японської, конфуціанської цивілізацій;
  - 5) суворість у дотриманні фундаментальних принципів поведінки, що впливають з кастової приналежності;
  - 6) усі відповіді правильні.
6. Ісламська цивілізація – головний антагоніст західної цивілізації завдяки тому, що:
- 1) духовні основи ісламської цивілізації розвинені настільки, що їм поступаються матеріалізм життя і саме життя;
  - 2) на території її держав знаходяться значні поклади нафти та газу;
  - 3) вона започаткувала особливу фінансову систему, що заперечує практику нарахування позичкового відсотка;
  - 4) для неї є характерною значна роль держави у житті суспільства, в його як економічній, так і моральній складових;
  - 5) у ній зберігається основна функція жінки як хранительки сімейного вогнища, яка відмовляється від принципу регулювання дітонародження і виховує дітей у дусі ісламу, забезпечуючи спадкоємність поколінь;
  - 6) у країнах ісламу існує специфіка у вирішенні питань власності, утворення ісламських фондів, що обмежують можливості використання іноземних інвестицій як бази вестернізації соціального життя суспільства;
  - 7) усі відповіді правильні.
7. Латиноамериканська цивілізація – противник діючої неоліберальної моделі глобалізації:
- 1) знаходиться у стані активного розвитку;
  - 2) сформувалась на базі іберійського спадку в умовах сильного впливу західної цивілізації;
  - 3) відчула на собі згубний вплив неоліберальних реформ;
  - 4) є одним з головних центрів альтерглобалістського руху;
  - 5) усі відповіді правильні.

Література основна

1. Цивілізаційна структура сучасного світу: В 3-х томах / Під ред. академіка НАН України Ю. Н. Пахомова і доктора філософських наук Ю. В. Павленко. – Том I. Глобальні трансформації сучасності. – К.: Наукова думка, 2006. – 686 с.
2. Цивілізаційна структура сучасного світу: В 3-х томах / Під ред. академіка НАН України Ю. Н. Пахомова і доктора філософських наук Ю. В. Павленко. – Том II. Макрохристиянський світ в епоху глобалізації. – К.: Наукова думка, 2007. – 690 с.
3. Цивілізаційна структура сучасного світу: В 3-х томах / Під ред. академіка НАН України Ю. Н. Пахомова і доктора філософських наук Ю. В. Павленко. – Том III. Цивілізації Сходу в умовах глобалізації. – К.: Наукова думка, 2008. – 544 с.
4. Кузык Б.Н. Цивілізації: теорія, історія, діалог, майбутнє: В 2-х томах / Б.Н. Кузык, Ю.В. Яковец. – Том II. Майбутнє цивілізацій і геочивілізаційні вимірювання. – М.: Ін-т економіч. стратегій, 2006. – 648 с.
5. Радзіївська С.А. Цивілізаційна специфіка глобальних економічних процесів / С.А. Радзіївська // Економіст. – 2014. – № 11. – С. 27–34. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://uaekonomist.com/archive/2014/11/Radziyevska.Pdf>
6. Радзіївська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзіївська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 5. Цивілізаційні виміри глобальних економічних процесів.
7. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
8. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. Данилов-Данилян В. Екологічний слід сучасного людини і глобальні загрози, з ним пов'язані / В. Данилов-Данилян, І. Рейф // Наука і життя. – 2014. – № 12. – С. 3–12.
2. Дорошкевич А.С. Філософія глобальних проблем сучасності. Конспект лекцій / Дорошкевич А.С., Сук О.Є., Смелянцев А.П. – Харків: ХНАДУ, 2014. – 174 с.
3. Марич М.Г. Особливості вимірювання ступеня розвитку глобалізаційних процесів / М.Г. Марич // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. – 2014. – Вип. 26. – С. 290-298.

4. Минаев С.В. Глобальная экономика: 2012-2013 годы. Аналит. обзор / С.В. Минаев. – РАН. ИНИОН. Центр научн.-информ. исслед. глобал. и регион. пробл. Отд. Азии и Африки. – М., 2014. – 128 с.
5. Михальченко М. І. Адаптація України до переходу світ-системи від одно- до багатополюсності: аналіт. доп. / [авт. кол.: Михальченко М. І., Шайгородський Ю. Ж., Шевченко О. К. та ін.; за ред. М. І. Михальченка]; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. імені І. Ф. Кураса. – К.: ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса, 2012. – 120 с.
6. Павленко Ю.В. Цивілізаційні аспекти глобальних протиріч у сучасному світі / Ю.В. Павленко // Діалог цивілізацій: протиріччя глобалізації. Матеріали II Всесвіт. конф. Київ, 23 трав. 2003 р. – К.: МАУП, 2003. – С.129-138.
7. Радзієвська С. Глобальні економічні процеси та Україна / Світлана Радзієвська // Міжнародна економічна політика. – 2014. – № 1. – С. 80 – 104. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ierjournal.com/journals/20/2014_5_Radzievska.pdf
8. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність / А.С. Філіпенко. – К.: “Знання”, 2007. – С. 35–49.
9. Яковець Ю.В. Глобализация и взаимодействие цивилизаций / Ю.В.Яковець. – М.:“Экономика”, 2003. – С. 405–408.

Лекція 6. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації.

- 6.1. Рушійні сили глобалізації.
- 6.2. Суперечності та асиметрії економічної глобалізації.
- 6.3. Дуалізм сучасного етапу глобалізації.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Поняття «суперечність».
2. Визначення терміна “суперечності перехідної економіки”.
3. Універсальний характер суперечностей глобальної економіки. Сценарій розвитку глобальної економіки за І. Уоллерстайном.
4. Асиметрія як загальна форма глобального економічного розвитку.
5. Поглиблення антагонізму між глобальною експансією монополій та національним економічним суверенітетом країн світу.
6. Посилення глобальної конкуренції у сфері виробництва та збуту товарів і послуг.
7. Загострення антагонізму між глобальним капіталом і міжнародним контингентом найманих працівників.
8. Поглиблення антагонізму між найбільш біднішими і найбагатшими представниками глобального соціуму.
9. Поглиблення соціальної поляризації на країновому та внутрішньокраїновому рівнях.

10. Внутрішня суперечність між матеріальними активами та нематеріальними правами власності на них у фінансовому сегменті глобального ринку.
11. Протиріччя між групою найрозвинутіших країн світу і рештою людства як основна суперечність глобальної економіки (Ю.В. Павленко).
12. Подолання суперечностей глобалізаційних процесів шляхом переходу до багатопольярного світу.
13. Кризові тенденції у розвитку сучасної світової системи та можливості їх подолання (О.Г. Білорус).
14. Переваги багатопольярної моделі світу.
15. Поняття «дуалізм». Вплив цінностей сучасної людини на майбутнє глобальної економіки.
16. Проаналізуйте діапазон і характер критики глобальних економічних процесів.
17. Критика глобальної тенденції формування відкритих національних економік.
18. Критика глобалізації як противника національної економіки США.
19. Проблема співвідношення глобалізації і вестернізації, критичний погляд на неї.
20. Які перспективи економічного розвитку західних і незахідних країн світу в умовах глобалізації.

Тести

1. Визначальні риси економічної глобалізації:
  - 1) еволюційність та послідовність розвитку;
  - 2) асиметричність та дискретність;
  - 3) усі відповіді правильні;
  - 4) немає правильної відповіді.
2. Асиметрія:
  - 1) сприяє економічному прогресу, оскільки орієнтує суб'єктів глобальної економіки на їх конструктивне розв'язання;
  - 2) призводить до економічної деградації залежно від ступеня втручання держави в економіку, у сферу соціальних відносин, від розбіжностей інтересів правлячої політичної еліти та інтересів широких верств населення, від того, яку увагу в економічній політиці уряду приділено національним інтересам держави;
  - 3) відіграє роль рушійної сили суспільного прогресу;
  - 4) усі відповіді правильні;
  - 5) немає правильної відповіді.
3. Глобальні монополії формують глобальне пропонування і глобальний попит на свої товари та послуги, визначають динаміку та векторну

спрямованість розвитку найважливіших галузей світового господарства, а також диктують напрямки міжгалузевого та міжрегіонального переливання глобального капіталу завдяки:

- 1) зростанню планомірності своєї фінансово-господарської діяльності;
- 2) свідомому обмеженню обсягів виробництва;
- 3) реалізації узгодженої політики капіталовкладень та механізмів трансфертного ціноутворення у самостійному режимі;
- 4) підпорядкуванню дрібного та середнього немонополізованого сектора своїм монополістичним інтересам;
- 5) усі відповіді правильні;
- 6) правильні відповіді 1), 2), 3).

4. Існуючий характер світового розвитку:

- 1) об'єктивно обумовлений;
- 2) результат штучно нав'язаного країнами ядра нееквівалентного обміну результатами економічної діяльності між країнами ядра і периферії;
- 3) усі відповіді правильні;
- 4) немає правильної відповіді.

5. Подолання існуючої тенденції до наростаючої нерівності між людьми і країнами на Землі вимагає:

- 1) встановлення багатопольярного світу;
- 2) безоплатної передачі частини багатств країн ядра країнам периферії, олігархів – незабезпеченим;
- 3) домінування духовних цінностей над матеріальними;
- 4) усі відповіді правильні.

6. Техноглобалізм:

- 1) обумовлює наростання асиметричності в опануванні країнами інноваційно-технологічної моделі розвитку та досягнень науково-технічної революції;
- 2) сприяє реалізації національних інтересів усіх країн світу, мобілізує світовий інтелектуальний потенціал;
- 3) обумовлює динамічний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, інтенсифікує міждержавний науково-технологічний обмін;
- 4) усі відповіді правильні.

7. До причин, які обумовили стрімке наростання асиметричності розвитку фінансового та реального секторів глобальної економіки, можна віднести:

- 1) лібералізацію фінансових операцій;
- 2) суттєве розширення суб'єктної структури світового фінансового ринку;
- 3) швидке поширення на фінансовому ринку фінансових інновацій, перш за все похідних фінансових інструментів;
- 4) усі відповіді правильні;
- 5) немає правильної відповіді.

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. –319с.
4. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
5. Столярчук Я. М. Глобальні асиметрії економічного розвитку / Ярослава Михайлівна Столярчук. – К.: КНЕУ, 2009. – С. 76-90.
6. Радзівська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзівська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 6. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації.
7. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
8. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. Глобальна економіка ХХІ століття: людський вимір: монографія / Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, А.М. Колот [та ін.]; за заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, А.М. Поручника. – К. : КНЕУ, 2008. – С. 30-57.
2. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: монографія / Д.Г. Лук'яненко. – К.: ТОВ “Національний підручник”, 2008. – С. 87–102.
3. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів V курсу денної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка» / Відп. за випуск О.В. Воронова – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2012. – 84 с. Тема 2. Проблеми та стратегії глобалізації.
4. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар; А.Іщенко (пер. з англ.) / Джозеф Стігліц. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. – 252 с.
5. Сиденко В. Р. Глобализация – европейская интеграция – экономическое развитие: украинская модель: в 2-х т.– К., 2008. Т. 1: Глобализация и экономическое развитие / Владимир Романович Сиденко. – К.: Феникс, 2008. – С. 176–209.

6. Филипенко А.С. Экономическая глобализация: истоки и результаты / А.С. Филипенко. – М.: “Экономика”, 2010. – С. 24–35.
7. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність / А.С. Філіпенко. – К.: “Знання”, 2007. – С. 24–34.
8. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление / А.И. Уткин. – М.: Логос, 2002. –С. 140–159.
9. Wallerstein I. Globalization or the Age of Transition? A Long-Term View of the Trajectory of the World-System / Immanuel Wallerstein // Globalization and Economy. Vol. 1. Globalizing Markets and Capitalism. Ed. by P. James, B.K. Gills. – Los Angeles: Sage publications, 2007 (Central currents in globalization). – P. 401–416.
10. Report of the Secretary-General of UNCTAD to UNCTAD XIII. Development-led globalization: Towards sustainable and inclusive development paths. – N. Y.; Geneva: UN, 2011. – 136 p. ни. – С. 62-68.
11. Limits to globalization: welfare states and the world economy / Elmar Rieger and Stephan Leibfried; translated by Benjamin W. Veghte with the assistance of Elmar Rieger. – Cambridge: Polity Press, 2009. – 402 p.

Лекція 7. Парадоксальна природа глобальних трансформацій.

- 7.1. Сутність поняття «парадокс» і його прояви в економіці.
- 7.2. Парадокс глобалізації за Дені Родріком та іншими вченими.
- 7.3. Особливості глобальних трансформацій в сучасному світі.
- 7.4. Прояви парадоксів в глобальних трансформаціях: парадокс стратифікації, феномен «домашнього зміщення», парадокс Філдстайна-Хоріоки і феномен низького рівня міжнародних нетто-потоків капіталу, парадокс дисоціації.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Сутність поняття «парадокс» і його прояви в економіці.
2. Парадокс глобалізації за Дені Родріком.
3. Особливості глобальних трансформацій в історичній ретроспективі.
4. Суперечливість і парадоксальність глобальних трансформацій сучасної епохи, їх добровільно-примусовий характер.
5. За яких умов відкритість національних економік може чинити негативний вплив на їх розвиток ?
6. Які фактори заважають реалізувати глобальну тенденцію до об'єднання і зменшення нерівномірностей і спричиняють тим самим парадокс стратифікації
7. Дотримання закону міжнародного поділу праці як умова запобігання парадоксальності глобальних трансформацій.
8. Графічна інтерпретація парадоксів глобалізації.
9. Парадокс стратифікації і проблеми бідності та поглиблення технологічної диференціації.

10. Парадокси міжнародного фінансового ринку і загальні причини їх виникнення.
11. Чи є можливою повна глобалізація фінансових ринків?
12. Сутність і характеристика парадоксів глобальної фінансової системи.
13. Феномен «домашнього зміщення» і його прояви в країнах з різним рівнем розвитку.
14. Парадокс Філдстайна-Хоріоки і феномен низького рівня міжнародних нетто-потоків капіталу та їх вплив на вирівнювання ступеня розвитку країн.
15. Парадокс дисоціації та його прояви в процесах регіональної інтеграції.
16. Яким чином можна проілюструвати дію парадоксу дисоціації на прикладі створення і функціонування ЄС?

Тести для самоперевірки знань

1. В умовах небаченого розмаху і швидкості протікання глобалізації, суперечності і парадокси даного процесу:
  - 1) послаблюються;
  - 2) залишаються на колишньому рівні;
  - 3) мають тенденцію до вирішення;
  - 4) загострюються і перетворюються на загрозу глобальної стабільності.
2. Причиною того, що певне явище може розглядатися як парадоксальне, є:
  - 1) нелогічність дій його учасників;
  - 2) суперечності, об'єктивно притаманні економічним процесам;
  - 3) недостатнє вивчення процесів, що породжують парадокси;
  - 4) правильні відповіді 2), 3);
  - 5) правильна відповідь 3).
3. Сучасний характер глобальних трансформацій має парадоксальний характер внаслідок:
  - 1) відмови від військового засобу глобальних трансформацій;
  - 2) запровадження нових досягнень науково-технічного прогресу з несподіваними проявами своєї специфіки;
  - 3) відмови від інституту національної державності, обмеження національного суверенітету;
  - 4) всі відповіді правильні.
4. Парадоксальність науково-технічного прогресу проявляється:
  - 1) у зростанні продуктивності праці та покращенні умов життя;
  - 2) у збільшенні вільного часу і можливості саморозвитку;
  - 3) у одночасній наявності з позитивними наслідками можливості самознищення людства шляхом розв'язання ядерної війни або внаслідок занадто великого антропогенного навантаження планети Земля;
  - 4) немає правильної відповіді;
  - 5) правильна відповідь 3).

5. Ідея згладжування нерівномірності розвитку знаходиться в основі:
- 1) феномена низького рівня міжнародних нетто-потоків капіталу;
  - 2) парадоксу дисоціації;
  - 3) парадоксу стратифікації.
6. Результатом взаємодії яких тенденцій стає парадокс стратифікації?:
- 1) уніфікація — диференціація;
  - 2) інтеграція – дезінтеграція;
  - 3) системне стягування – локалізація.
7. Феномен домашнього заміщення досліджували:
- 1) Ч. Хенді, М. Портер, М. Кастельс;
  - 2) М. Голанський, Дж. Сорос, К. Омае;
  - 3) А. Вебер, Т. Левітт, Р. Кобден;
  - 4) Г. Марковіц, Х. Грубел, Дж. Тобін.
8. Парадокс дисоціації виник на стику двох глобальних тенденцій:
- 1) інтеграції і дезінтеграції;
  - 2) локалізації і глобалізації;
  - 3) глобалізації і регіоналізації;
  - 4) дезінтеграції і регіоналізації.
9. Парадокси глобалізації фінансового ринку частково пояснюються:
- 1) надмірним збільшенням обсягів прямих іноземних інвестицій;
  - 2) диспропорцією його розвитку на користь похідних фінансових документів;
  - 3) значною лібералізацією здійснення міжнародних фінансових операцій;
  - 4) усі відповіді є вірними.
10. Міжнародне інвестування обмежує недостатність інформації про:
- 1) іноземні продукти, компанії;
  - 2) методи ведення бізнесу;
  - 3) стандарти обліку і звітності;
  - 4) усі відповіді є вірними
11. Ідея про неспівпадання норми заощаджень та інвестицій лежить в основі:
- 1) парадоксу Філдстайна-Хоріюки;
  - 2) низької мобільності нетто-потоків капіталу;
  - 3) феномену домашнього зміщення;
  - 4) немає правильної відповіді.
12. Ідея про високу прибутковість диверсифікованого фінансового портфеля лежить в основі парадоксу:
- 1) домашнього зміщення;
  - 2) парадоксу Філдстайна-Хоріюки;
  - 3) парадоксу низької мобільності нетто-потоків капіталу;
  - 4) немає правильної відповіді.

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. – 319с.
4. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: навч. посіб./ Т.В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. –С. 112–128.
5. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: монографія / Т.В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – С. 140–155.
6. Rodrik D. The globalization paradox: Democracy and the Future of the World Economy / Dani Rodrik: W.W.Norton and Company, 2011. – 346 p. Available at: <http://digamo.free.fr/rodrikg11.pdf>
7. Block F. The Global Economy in the Bush Era / Fred Block // Globalization and Economy. Vol. 1. Globalizing Markets and Capitalism. Ed. by P. James, B.K. Gills. – Los Angeles: Sage publications, 2007 (Central currents in globalization). – P. 110–126.
8. Jędrzejowska K. Towards a global currency? Condition and scenarios for evolution of the international monetary order / Karina Jędrzejowska // Journal “Ekonomika” of Vilnius University, Faculty of Economics. 2014. Vol. 93(3). – p.7-24 www.zurnalai.vu.lt/ekonomika/article/download/3887/2699
9. Globalization and Economy. Vol. 2. Globalizing Finance and the New Economy / Ed. by P. James, H. Patomaki. – Los Angeles: Sage publications, 2007 (Central currents in globalization). – 422 p.
10. Радзієвська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзієвська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 7. Парадоксальна природа глобальних трансформацій.
11. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
12. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. Report of the Secretary-General of UNCTAD to UNCTAD XIII. Development-led globalization: Towards sustainable and inclusive development paths. – N. Y.; Geneva: UN, 2011. – 136 p.
2. Данилов-Данилян В. Екологічний слід сучасного людини і глобальні загрози, з ним пов'язані / В. Данилов-Данилян, І. Рейф // Наука і життя. – 2014.– № 12.– С. 3–12.
3. Сиденко В.Р. Глобалізація – європейська інтеграція – економічне розвиток: українська модель: В 2-х томах / Володимир Романович Сиденко. – К.: Фенікс, 2008. Том 1. Глобалізація і економічне розвиток. – К.: Фенікс, 2008. – 376 с.
4. Пантин В.І. Соціоестественна історія і глобалізація / В.І. Пантин // Труды Клуба “Глобальний світ”. Том 2. – М.: Видавничий Дім “НОВИЙ ВЕК”. Інститут мікроекономіки, 2002. – С. 5–19.
5. Луцишин З. Асиметрія та парадокс фінансової глобалізації / Зоряна Луцишин // Міжнародна економічна політика. – 2008. – № 4. – С. 83–121.
6. Глобалізація світового господарства: навчальний посібник / Під ред. М.Н. Осмової, А.В. Бойченко. – М. ІНФРА-М, 2006. – С. 83-110, 294- 325.
7. Глобальний світ: єдиний і розділений. Еволюція теорій глобалізації // Г.П. Аніліоніс, Н.А.Зотова. – М.: Міжнародні стосунки, 2005. – С. 458–473.
8. Глобальна економіка. Конспект лекцій для студентів V курсу денної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка». – Одеса: ОНЕУ, 2012. Тема 5. Особливості функціонування сучасних глобальних ринків.

Лекція 8. Альтерглобалізм та його форми.

- 8.1. Поняття антиглобалізму та альтерглобалізму в сучасній глобалістиці.
- 8.2. Історія становлення і розвитку антиглобального руху.
- 8.3. Цілі, завдання, принципи, види діяльності, програми альтерглобалізму.
- 8.4. Перспективи розвитку альтерглобалізму: внутрішні і зовнішні суперечності антиглобального руху, проблема кінцевої мети і узгодженості дій.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Сутність терміна “антиглобалізм”. Співвідношення понять альтерглобалізму і глобалофобії.
2. Міждисциплінарний статус альтерглобалізму.
3. Історія становлення і розвитку антиглобального руху.
4. Неоліберальна глобалізація та її наслідки як основна причина протестних рухів.
5. АТАКК: історія створення, структура, діяльність.
6. Всесвітній соціальний форум як альтернатива Всесвітньому економічному форуму.

7. Цілі, завдання, ідеологія альтерглобалізму.
8. Принципи та види діяльності альтерглобалізму.
9. Трансформістський і руйнівний напрями антиглобального руху.
10. Внутрішні суперечності антиглобального руху.
11. Зовнішні суперечності антиглобального руху.
12. Потенціал реалізації альтернативної моделі глобалізації.

Тести

1. Як називається рух, спрямований проти неоліберальної глобалізації:

- 1) антиглобальний рух;
- 2) альтерглобальний рух (рух за альтернативну глобалізацію);
- 3) рух за глобальну справедливість;
- 4) рух рухів;
- 5) правильна відповідь 1);
- 6) всі назви правильні.

2. Основні гасла антиглобального руху:

- 1) скасування боргів країнам, що розвиваються;
- 2) встановлення демократичного контролю над фінансовими ринками та їх інститутами;
- 3) надання права на працю і гідну заробітну плату;
- 4) вимоги до екологізації виробництва;
- 5) рівноправ'я між статями;
- 6) заборона на примусову та дитячу працю;
- 7) захист прав етнічних меншин;
- 8) всі відповіді правильні.

3. Серед принципів антиглобалізму не виділяють:

- 1) солідарність;
- 2) самоорганізацію;
- 3) неоліберальне спрямування;
- 4) самоуправління;
- 5) вертикальну самооперацію учасників.

4. До зовнішніх суперечностей антиглобалізму відносять:

- 1) суперечності між соціально-економічною нерівністю учасників та їхнім рівноправним діалогом і солідарністю;
- 2) суперечності між мережевим принципом організації та участю в політичних процесах;
- 3) усі відповіді правильні;
- 4) немає правильної відповіді.

5. До внутрішніх суперечностей антиглобалізму не відносять:

- 1) суперечності між соціальною творчістю суб'єктів та єдиним процесом узгодженої діяльності;

2) суперечності між антиглобалізмом як формою боротьби проти світу відчуження в цілому та сучасними формами влади капіталу;

3) мережевий принцип побудови руху;

4) немає правильної відповіді.

6. Неоліберальна глобалізація, як сценарій глобального розвитку, характеризується:

1) безпрецедентним нарощуванням усіх відомих форм нерівності майже в усіх сферах діяльності людини;

2) демократизацією міжнародних економічних відносин;

3) ефективним співробітництвом усіх суб'єктів глобальної економіки;

4) скороченням нерівномірності економічного розвитку між різними країнами світу.

7. Глобальний неокolonіалізм переслідує цілі:

1) гегемонії над світом;

2) панування на ринках збуту;

3) доступу до планетарних ресурсів;

4) усі відповіді є вірними.

8. Глобальний неокolonіалізм обґрунтовує необхідність:

1) посилення кордонів країни-гегемона;

2) послаблення кордонів панівної країни;

3) встановлення транскордонних зв'язків країни-гегемона із сусідніми країнами;

4) усі відповіді є вірними.

9. Глобальна цивілізаційна катастрофа передбачає:

1) колапс світового господарства через недотримання екологічних норм виробництва;

2) агресивну політику прориву країн-лідерів за рахунок решти держав світу;

3) руйнацію світової економіки внаслідок глобальних природних катаклізмів;

4) економічну кризу внаслідок невідповідності дій суб'єктів глобальної економіки.

10. Сценарій приборканої глобалізації є можливим внаслідок впровадження програми реального консенсусу міжнародної солідарності суб'єктів глобальної економіки завдяки:

1) встановленню контролю за дотриманням чинних міжнародних норм, правил, стандартів міжнародної економічної діяльності;

2) утворенню транснаціональних структур, які розробляють і реалізують механізми вирішення глобальних соціально-економічних проблем;

3) здійсненню контролю надкапіталами;

4) усі відповіді є вірними.

11. Альтерглобалізм є новим типом базової демократії, який ґрунтується на засадах:

- 1) соціального партнерства, соціального захисту та інституті соціальної держави та реальних демократичних цінностях;
- 2) поєднання принципів демократії з тоталітаризмом;
- 3) соціального партнерства та авторитаризму;
- 4) християнської моралі.

12. Загальними цілями альтерглобалізму є:

- 1) висунення альтернативної концепції побудови світової системи, майбутні учасники якої не претендують на монополізацію прав глобального управління, а керуються у власних діях існуючою в суспільстві громадською думкою;
- 2) висунення концепції побудови світової системи, яка б у цілому співпадала із глобалізмом і доповнювала його симбіозом усіх відомих за історію людства релігійних вчень;
- 3) висунення альтернативної концепції побудови світової системи, майбутні учасники якої не претендують на монополізацію прав глобального управління, а керуються у власних діях особистою думкою;
- 4) кожна з вищенаведених цілей відповідає інтересам альтерглобалізму.

13. У відповідь на пануюче у світі матеріалістичне відношення антиглобалісти пропонують гасла:

- 1) скасування боргів країнам, що розвиваються; демократичний контроль над фінансовими ринками та їх інститутами;
- 2) рівноправ'я між чоловіками і жінками; заборона на примусову дитячу працю;
- 3) надання права на працю і гідну заробітну плату; захист прав етнічних меншин;
- 4) усі відповіді є вірними.

14. Програма антиглобалістів передбачає розвиток двох взаємопов'язаних напрямів:

- 1) трансформістського і руйнівного;
- 2) трансформістського і неоліберального;
- 3) неокейнсіанського і руйнівного;
- 4) неокейнсіанського і марксистського.

15. Головною ідеєю антиглобаліста Дж. Холлоуея є:

- 1) удосконалити світовий порядок за допомогою діяльності єдиного міжнародного уряду;
- 2) змінити світ, не беручи державної влади;
- 3) покращити ефективність глобальної економіки, здійснюючи контроль над нею за допомогою всесвітнього об'єднання ТНК;
- 4) підвищити рівень добробуту населення окремих регіонів світу за допомогою здійснення контролю за виробництвом і розподілом суспільних благ регіональних економічних угруповань.

16. До антиглобальних належать такі структури:

- 1) Трестороння комісія;

- 2) Більдерберзький клуб;
  - 3) Пен-клуб;
  - 4) Всесвітній соціальний форум;
  - 5) Організація “лікарі без кордонів”;
  - 6) Селянська конфедерація.
17. Гасло «зміцнення громадянського суспільства» підтримують:
- 1) АТТАК;
  - 2) Селянська конфедерація;
  - 3) соціал-демократи;
  - 4) комунітаристи;
  - 5) троцькісти;
  - 6) всі відповіді правильні.

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Білорус О.Г. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д.е.н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.
4. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. –319с.
5. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
6. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: навч. посіб. / Т.В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – С. 180–198.
7. Радзієвська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзієвська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 8. Альтерглобалізм та його форми .
8. Ринейська Л.С. Глобальна економіка: посібник з вивчення навчальної дисципліни / Л.С. Ринейська. – Полтава: ПолтНТУ, 2011. – 165 с.
9. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
10. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. A-Brief-History-of-the-Alter-globalization movement. Available at: <http://www.booksandideas.net/A-Brief-History-of-the-Alter.html>
2. Association for the Taxation of Financial Transactions and for Citizens' Action. http://en.wikipedia.org/wiki/Association_for_the_Taxation_of_Financial_Transactions_and_for_Citizens'_Action.
3. The World Social Forum. Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/World_Social_Forum.
4. Альтерглобализм и антиглобалистские движения в современном мире: сб. обзоров и реф. / РАН ИНИОН. Центр науч.-информ.исслед. глобал. и регион. пробл. Отд. глобал. пробл. – М., 2006. – 152 с.
5. Филипенко А.С. Экономическая глобализация: истоки и результаты /Антон Сергеевич Филипенко. – М.: “Экономика”, 2010. – С. 478–493

Лекція 9. Глобальна економіка як прогностична реальність.

- 9.1. Особливості сучасного стану глобалізації та можливості її кількісного вимірювання.
- 9.2. Глобальні фінансово-економічні кризи.
- 9.3. Підходи, умови і фактори визначення перспектив глобалізації.
- 9.4. Прогностичні сценарії розвитку глобалізації.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Індекс рівня глобалізації країн світу. Сутність економічної, соціальної і політичної глобалізації.
2. Розрахунок індексу рівня глобалізації країн світу (KOF Index of Globalization. Method of Calculation).
3. Можливості кількісних вимірів глобальних процесів і визначення індексу глобального розвитку країн світу.
4. Основні ознаки «нової глобалізації» за Дж. Саксом.
5. Головні суб'єкти «нової глобалізації».
6. Визначальні риси сучасного етапу глобалізації.
7. Основна специфіка нової форми глобалізації, яка відповідатиме китайській версії капіталізму.
8. Особливості глобальної фінансової кризи 2008 р. і шляхів її подолання.
9. Принципові підходи до прогнозування глобалізації.
10. Основні умови і фактори визначення перспектив глобалізації.
11. Песимістичні і оптимістичні сценарії розвитку глобалізації.
12. Три головні сценарії долі локальних цивілізацій у XXI столітті.

Тести

1. Розвиток економіки визначається:

- 1) внутрішньою економічною політикою;
  - 2) «новою глобалізацією»;
  - 3) внутрішньою економічною політикою і «новою глобалізацією».
2. Головними суб'єктами «нової глобалізації» є:
- 1) національні держави;
  - 2) регіональні об'єднання країн;
  - 3) багатонаціональні корпорації.
3. У сучасних умовах криза глобалізації спостерігається у:
- 1) зменшенні відкритості національних економік;
  - 2) запровадженні протекціоністських заходів;
  - 3) зменшенні міжнародного руху капіталів;
  - 4) усі відповіді правильні.
4. Визначальними рисами сучасного стану глобалізації є:
- 1) транснаціоналізація приватних корпорацій;
  - 2) утворення глобальних електронних мереж;
  - 3) неолібералізм;
  - 4) усі відповіді правильні.
5. Особливостями нової форми глобалізації, яка відповідатиме китайській версії капіталізму, є:
- 1) транснаціоналізація державних компаній;
  - 2) те, що вона породжується тоталітарною державою;
  - 3) те, що вона породжується країною, що розвивається;
  - 4) те, що вона породжується країною, населення якої не належить до білої раси.
6. Найважливішими факторами визначення перспектив глобалізації є:
- 1) співвідношення матеріальних та ідеологічно-політичних складових;
  - 2) різноманіття і розбіжності у сучасному стані країн світу;
  - 3) неоднозначність наслідків глобалізації для країн;
  - 4) можливість застосування насилля;
  - 5) усі відповіді правильні.
7. Найбільш ймовірний з можливих сценаріїв долі локальних цивілізацій у XXI ст.:
- 1) сценарій розчинення;
  - 2) сценарій зіткнення;
  - 3) сценарій трансформації;
  - 4) усі відповіді рівноймовірні;
  - 5) найбільш ймовірною є відповідь 3).

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.

2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. –319с.
4. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
5. Глобальна економіка : навчальний посібник : у 2-х частинах. Частина 1. Теоретичні засади глобальних досліджень : [Електронне видання] / В. В. Липов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 228 с.
6. Радзієвська С.О. Конкурентоспроможність та інтеграційні перспективи України / С.О. Радзієвська. – К.: Знання України, 2012. – 344 с.
7. Рокоча В. В. Геоелектроніка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект) : навчальний посібник. / В. В. Рокоча, Б. М. Одягайло, В. І. Терехов – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 352 с.
8. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
9. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.
10. Радзієвська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзієвська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 9. Глобальна економіка як прогностична реальність.
11. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
12. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. 1.Размышления о будущем. Материалы постоянно действующего междисциплинарного семинара Клуба ученых «Глобальный мир». Выпуск седьмой (13). – М.: Издательский дом “Новый Век”, Институт микроэкономики, 2002.
2. Азроянц Э.А. Глобализация: катастрофа или путь к развитию? Современные тенденции мирового развития и политические амбиции / Э.А. Азроянц. – М.: Издательский дом «Новый век», 2002. – С. 308–351.
3. Азроянц Э.А. Будущее: эволюционные и эсхатологические альтернативы / Э.А. Азроянц // Размышления о будущем. Материалы постоянно

действующего междисциплинарного семинара Клуба ученых «Глобальный мир». Выпуск седьмой (13). – М.: Издательский дом “Новый Век”, Институт микроэкономики, 2002. – С. 5–51.

4. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів V курсу денної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка» / Відп. за випуск О.В. Воронова. – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2012. – 84 с. Тема 2. Проблеми та стратегії глобалізації.
5. Ринейська Л.С. Глобальна економіка: посібник з вивчення навчальної дисципліни / Л.С. Ринейська. – Полтава: ПолтНТУ, 2011. – 165 с.
6. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: навч. посіб./ Т.В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – С. 242–262.
7. Радзиевская С.А. Глобальные экономические процессы: возможности количественной оценки и роль кризисов / С.А. Радзиевская // Зб. наук. пр. ДЕУТ. Серія «Економіка і управління». – 2014. – Вип. 28. – С. 238–244.
8. Неолиберальная глобализация и догоняющее развитие. [Эльянов А.Я. и др.]. Материалы постоянно действующего междисциплинарного семинара Клуба ученых «Глобальный мир» / Институт мировой экономики и междунар. отношений. Вып. 8 (31). – М.: Институт микроэкономики, 2003. – 54 с.

Лекція 10. Регулятивні механізми глобальної економіки.

- 10.1. Сутність держави, її функції.
- 10.2. Управлінські функції державної влади, країнова варіативність механізмів державного управління.
- 10.3. Трансформація функцій держави в умовах глобалізації.
- 10.4. Глобальна інституалізація економічного розвитку.
- 10.5. Регулятивний потенціал міжнародних економічних організацій.
- 10.6. Роль суспільних інститутів в глобальних економічних процесах.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Держава, її економічні функції.
2. Управлінські функції державної влади.
3. Фактори якості державного управління.
4. Країнова варіативність механізмів державного управління.
5. Трансформація функцій держави у глобальній економіці.
6. Глобальний фінансовий олігархічний капіталізм та гіперфінансіалізація як локомотив системної кризи глобальної економіки (О.Г.Білорус).
7. Роль інституту держави у глобальній економіці. Чому трансформувалася регулююча роль держави в економіці в умовах глобалізації ?
8. Які механізми регулювання застосовує держава у сучасних умовах ?
9. Особливості регулювання економіки у «країнах-системах».

10. Специфіка регулювання економічних процесів у «державо-регіонах».
11. Можливості впливу на економічні процеси метакорпорації.
12. Проблеми регулювання економічних інтересів метакорпорацій і держав.
13. Глобальна інституалізація економічного розвитку.
14. Суб'єкти глобального управління.
15. Три основні аспекти процесу глобалізації (В.Р.Сіденко).
16. Проблема формування керівної еліти і її вплив на систему глобального управління.
17. Регулятивний потенціал міжнародних економічних організацій.
18. Війни «нових поколінь» як методи управління світовою економікою, інструменти геоекономічного і геофінансового експансіонізму.
19. Посилення планомірності і ролі суспільних інститутів у глобальному управлінні.
20. Формування розвитку світової економічної системи “у непередбачуваному хаосі”.

Тести

1. В умовах глобалізації регулююча роль держави в економіці:
  - 1) збільшується;
  - 2) зменшується;
  - 3) залишається без змін;
  - 4) усі відповіді є вірними.
2. Вихідною теоретичною базою аналізу діяльності метакорпорації є теоретичні розробки:
  - 1) Е. Азроянца, Ф. Черні;
  - 2) М. Вебера, Л. Брауна;
  - 3) А. Етціоні, Р. Андерхілла;
  - 4) Р. Коуза та О. Уільямсона.
3. Питання регулювання економіки в умовах глобалізації пов'язане із проблемою економічної влади, що стає однією з центральних в економічній теорії. Метакорпорації концентрують різні ресурси економічної влади, в тому числі:
  - 1) організаційну владу менеджменту у кожній з компаній, що входять до складу метакорпорацій;
  - 2) владу метакорпорації на ринку;
  - 3) владу метакорпорації в економічній та суспільній системі в цілому;
  - 4) усі відповіді є вірними.
4. До вчених, які займалися розробленням теорії економічної влади відносяться:
  - 1) Дж. К. Гелбрейт, Р. Мюллер;
  - 2) Д. Гвішіані, М. Моїсеєв;
  - 3) Т. Веблен, П. Еткінс;

4) Т. Скопол, К. Поланьї.

5. Метакорпорації характеризуються досить широким спектром діяльності, завдяки чому принципово впливають на перебіг економічних процесів:

- 1) здійснення реальної економічної влади в країні;
- 2) зовнішньоекономічне представництво країни базування;
- 3) утворення суспільного продукту і сприяння розподілу національного доходу;
- 4) усі відповіді є вірними.

6. Одним із провідних теоретиків нового підходу у державному управлінні є:

- 1) Р. Родс;
- 2) Й. Шумпетер;
- 3) М. Кстельс;
- 4) Р. Робертсон.

7. Найбільші макрорегіони у сучасному світі – це:

- 1) Європа, з ядром у вигляді Європейського Союзу;
- 2) Східна Азія, з центром у Китаї;
- 3) Північна Америка, з базою у США;
- 4) усі відповіді є вірними.

8. Термін «етатизм» виник для позначення доктрини, яка вимагає:

- 1) абсолютного роздержавлення;
- 2) зменшення впливу держави і звуження повноважень її органів;
- 3) посилення впливу держави і розширення повноважень її органів;
- 4) знаходження оптимального рівня етатизації;
- 5) немає правильної відповіді.

9. Економічні функції держави можна подати у вигляді трьох груп функцій державного регулювання:

- 1) підтримання економічної ефективності;
- 2) стабільності розвитку;
- 3) соціальної справедливості;
- 4) всі відповіді правильні.

10. Роль держави у глобальній економіці:

- 1) зменшиться;
- 2) посилиться;
- 3) трансформується;
- 4) немає правильної відповіді.

11. До індексів та рейтингів, прямо чи опосередковано пов'язаних з оцінкою якості державного управління, належать:

- 1) інтегральний показник державного управління;
- 2) коефіцієнт життєздатності країни, який розраховується на основі кількісних показників, що характеризують: територію; народонаселення; державне управління;

- 3) зростання ВВП, інвестиційна привабливість, інфляція, демографічні показники тощо;
  - 4) всі відповіді правильні;
  - 5) немає правильної відповіді.
12. Роль наднаціональних органів глобальної економіки виконують:
- 1) ООН;
  - 2) велика сімка/вісімка;
  - 3) двадцятка;
  - 4) СОТ;
  - 5) МВФ;
  - 6) ВБ;
  - 7) усі відповіді правильні.
13. До суб'єктів глобального управління належать:
- 1) неурядові об'єднання;
  - 2) уряди;
  - 2) всі люди;
  - 3) окремі особи, що володіють необхідними для цього ресурсами;
  - 4) транснаціональні корпорації;
  - 5) міжнародні організації.
14. До війн "нового покоління" відносять:
- 1) інформаційну;
  - 2) фінансову;
  - 3) технотронну;
  - 4) розвідувально-економічну;
  - 5) усі відповіді правильні;
  - 6) немає правильної відповіді.
15. На думку Дж. Стігліца, яким би пост-Вашингтонський консенсус не був, один його принцип повністю зрозумілий:
- 1) він мав би базуватися в Пекіні;
  - 2) він мав би віднайти третій шлях розвитку, який пролягає між соціалізмом і вільним ринком;
  - 3) він не може базуватися лише у Вашингтоні;
  - 4) немає правильної відповіді;
  - 5) всі відповіді правильні.

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією

- проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Білорус О.Г. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д.е.н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.
  4. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. –319с.
  5. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
  6. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник / І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка – Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175 с.
  7. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: навч. посіб. / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – 364 с.
  8. Навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, О. В. Пирог, І. В. Литвин. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 300 с.
  9. Ковтун О.І. Глобальна економіка: підручник / О.І. Ковтун, П.О. Куцик, Г.І Башнянин [за заг. ред. Ковтуна О.І.]. – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. – 704 с.
  10. Глобальна економіка : навчальний посібник : у 2-х частинах. Частина 1. Теоретичні засади глобальних досліджень : [Електронне видання] / В. В. Липов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 228 с.
  11. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: монографія / Д. Г. Лук'яненко. – К.: ТОВ “Національний підручник”, 2008. – 220 с.
  12. Радзівська С.О. Конкурентоспроможність та інтеграційні перспективи України / С.О. Радзівська. – К.: Знання України, 2012. – 344 с.
  13. Радзівська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзівська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с.
  14. Радзівська С.О. Формування системи управління глобальною економікою / С.О. Радзівська // Зб. наук. пр. ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». – 2014. – Вип. 30. – С. 245–254.
  15. Рокоча В. В. Геоекономіка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект) : навчальний посібник. / В. В. Рокоча, Б. М. Одягайло, В. І. Терехов – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 352 с.
  16. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
  17. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: навч. посіб. / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – С. 263–326.
2. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: монографія / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – С. 173– 221.
3. Иерархия и сети в институциональной архитектонике экономических систем: монография; под ред. чл.-корр. НАН Украины А.А.Гриценко; НАН Украины, Ин-т экон. и прогнозир. – К., 2013. – 580 с.
4. Globalization and economy. Vol. 3. Globalizing economic regimes and institutions / ed. by P.James, R.Palan. – Los Angeles: Sage publications, 2007 (Central currents in globalization). – 421 p.
5. Сенченко О. Структури, засоби і моделі застосування конспієнтальної зброї в системі соціальних комунікацій / Оксана Сенченко // Вісник книжкової палати. – 2014. – № 7 – С. 42–47.
6. Киндзерский Ю. В. Государственный заказ в мире и особенности его применения в политике развития: уроки для Украины / Юрий Викторович Киндзерский // Экономика Украины. – № 3, 2015. – С.4-25.
7. Сиденко В. Р. Глобализация – европейская интеграция – экономическое развитие: украинская модель: в 2-х т.– К., 2008. Т. 1: Глобализация и экономическое развитие / Владимир Романович Сиденко. – К.: Феникс, 2008. – С. 165–176.
8. Неклесса О. Реконфігурація сучасного світу / Олександр Неклесса // Економіка знань: виклики глобалізації та Україна. Під заг. ред. А.П. Гальчинського, С.В. Львовичкіна, В.П. Семиноженка. – К.: НІСД, 2004. – С. 216–243.
9. Радзієвська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзієвська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 10. Регулятивні механізми глобальної економіки.
10. Ринейська Л.С. Глобальна економіка: посібник з вивчення навчальної дисципліни / Л.С. Ринейська. – Полтава: ПолтНТУ, 2011. – 165 с.
11. Zernetska O. The nature of power in the global network society / Olga Zernetska // Економічний часопис XXI. – 2014. – № 1-2. http://soskin.info/userfiles/file/2014/1-2_2014/1/Zernetska.pdf
12. Сорос Дж. Криза глобального капіталізму: (Відкрите суспільство під загрозою) / Джордж Сорос; пер. з англ. Р. Ткачук, А. Фролкін. – К.: Основи, 1999. – С. 17–28; 240–252.

13. Білорус О. Глобалізація і глобалізм: парадокси чи закономірність постіндустріальної цивілізаційної еволюції? / Олег Білорус // Економічний часопис XXI. – 2004. – № 3. – С. 7–11.

14. Глобальна економіка. Конспект лекцій для студентів V курсу денної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка». – Одеса: ОНЕУ, 2012. Тема 4. Економічна роль держави в умовах глобалізації. Тема 7. Регулятивні механізми глобальної економіки.

Лекція 11. Міжнародні стратегії глобалізації.

11.1. Загальні підходи до визначення стратегії. Моделі економічного розвитку.

11.2. Поняття міжнародної та глобальної системи.

11.3. Стратегії Європейського Союзу: мета і результат.

11.4. США та Китай: національні стратегії і можливі сценарії відносин.

11.5. Стратегія інтеграції України у міжнародний економічний простір.

11.6. Світ і Україна у XXI столітті: взаємозв'язки і співвідношення глобального та національного розвитку.

11.7. Перспективні сценарії глобального економічного розвитку.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Сутність стратегії, її компоненти.
2. Поняття міжнародної системи, глобальної системи.
3. Європа 2020: стратегія розумного, стійкого і всеохоплюючого зростання.
4. Стратегія США як світового лідера.
5. Особливості національної стратегії Китаю.
6. США та Китай: можливі сценарії відносин.
7. Позичування Індії на глобальній арені.
8. Характеристика стратегії безпеки та розвитку Бразилії.
9. Аналіз нової національної стратегії Росії.
10. Перспективні сценарії глобального економічного розвитку.
11. Особливості економічних відносин України із країнами бувшого СРСР.
12. Визначте специфіку економічних відносин України з Російською Федерацією?
13. Перспективи участі України у СНД.
14. Для чого необхідний гео економічний аналіз та прогнозування в процесі створення стратегії економічного розвитку країни ?
15. Яка мета моделювання на гео економічному атласі світу та його національній частині різних ситуаційних комбінацій організації економічного процесу ?

Тести

1. Стратегія:

- 1) означає складову частину військового мистецтва;
- 2) залежить від можливості передбачити майбутні наслідки ініціатив, що запроваджуються зараз;
- 3) включає стратегічне планування та стратегічне мислення;
- 4) містить два компоненти та три основні процеси;
- 5) це плани вищого керівництва щодо досягнення довгострокових результатів відповідно до цілей і завдань організації.

2. Яка з основних моделей економічного розвитку передбачає необхідність посилення регулюючої ролі держави в господарському процесі:

- 1) теорія зовнішньої залежності;
- 2) неокласична модель вільного ринку;
- 3) теорія ендогенного зростання;
- 4) інноваційна теорія економічного розвитку;
- 5) теорія структурних перетворень;
- 6) модель лінійних стадій розвитку;
- 7) модель сталого розвитку.

3. Незалежними змінними міжнародної системи є:

- 1) актори (держави та міжнародні організації, транснаціональні сили);
- 2) державна міць (здатність впливати на поведінку інших дійових осіб);
- 3) структура міжнародної системи (різні типи союзів та коаліцій);
- 4) управління силою (застосування сили однією державою щодо іншої);
- 5) стабільність існуючої структури й процесів у міжнародній системі та їхня зміна;
- 6) форми та види взаємодії між основними елементами системи (взаємодія у військових, дипломатичних, економічних, ідеологічних каналах в умовах конфлікту або співробітництва).

4. Назвіть глобального гравця, який в 2000 р. вирішив протягом десяти років стати найбільш конкурентоспроможною економікою у світі, котра базується на знаннях та здатна забезпечити стійке економічне зростання, що супроводжується створенням нових і кращих робочих місць та більшою соціальною згуртованістю:

- 1) Японія;
- 2) США;
- 3) Китай;
- 4) Бразилія;
- 5) немає правильної відповіді.

5. Яка країна керує світом з позиції сили (відповідно до своєї національної стратегії):

- 1) Бразилія;
- 2) Китай;
- 3) США;

4) Росія.

6. Економічний, політичний та військовий центри світу ймовірно найближчим часом знаходитимуться в:

- 1) Америці;
- 2) Африці;
- 3) Азії;
- 4) Австралії;
- 5) немає правильної відповіді;
- 6) всі відповіді правильні.

7. В стратегії якого глобального актора одним із трьох основних пріоритетів є кооперація з країнами, що розвиваються:

- 1) ЄС;
- 2) Бразилія;
- 3) Росія;
- 4) Китай;
- 5) США;
- 6) немає правильної відповіді;
- 7) всі відповіді правильні.

8. Моделювання Україною на геоeкономічному атласі світу та його національній частині різноманітних ситуаційних комбінацій має метою:

- 1) визначення розбіжності та особливості застосування тих чи інших геоeкономічних атрибутів відповідно до специфіки України;
- 2) моніторинг фінансових потоків, міграції інтелектуальної і робочої сили;
- 3) вирішення питання про готовність військових сил України захищати її геоeкономічні інтереси;
- 4) визначення глибини оперування України на геоeкономічному атласі чи його національній частині.

9. Дослідження факторів, здатних забезпечити реалізацію геоeкономічних стратегічних цілей України передбачає:

- 1) визначення типу (моделі) системи національних геоeкономічних інститутів;
- 2) участь у військово-політичних міжнародних організаціях;
- 3) виявлення глибини задіяння в Україні геоeкономічних атрибутів;
- 4) усі відповіді є вірними.

10. Ступінь готовності зовнішньоекономічної системи України до відстоювання своїх геоeкономічних інтересів визначається:

- 1) виявленням вектору національних стратегічних тенденцій у глобальній економіці;
- 2) участю України у альянсах, союзах, пулах, представництвах різних країн світу;
- 3) переглядом максимально можливої кількості карт геоeкономічного атласу і визначення на них зон економічного впливу України;

4) усі відповіді є вірними.

11. До типів (моделей) системи національних геоекономічних інститутів, здатних забезпечити виконання геоекономічних стратегій України належать:

- 1) еколого-промислового, геоекономічного;
- 2) торговельного, технологічного;
- 3) геоекономічного (відтворювального), постачальницько-збутового;
- 4) соціально-економічного.

12. Важливим кроком інтегрування України до геоекономічного простору став її вступ до міжнародної організації:

- 1) СОТ;
- 2) ФАО;
- 3) ЕКАК;
- 4) ЄВРОКОНТРОЛ.

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Білорус О.Г. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д.е.н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.
4. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. – 319с.
5. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
6. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник / І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка – Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175 с.
7. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.]. – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. – 704 с.
8. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку: монографія / П.О. Куцик, О.І. Ковтун, Г.І. Башнянин. – Львів: Видавництво ЛКА, 2015. – 594 с.
9. Радзівська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О.

- Радзівєвська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 11. Міжнародні стратегії глобалізації.
10. Ринейська Л.С. Глобальна економіка: посібник з вивчення навчальної дисципліни / Л.С. Ринейська. – Полтава: ПолтНТУ, 2011. – 165 с.
  11. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
  12. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. Герасимчук В.Г. Лідерство у світовій економіці: від “G7” до “E7” / В.Г. Герасимчук // Економічний вісник НТУУ “КПІ”: зб. наук. пр. 2013 (10), Гол. ред. О. А. Гавриш. – К.: НТУУ “КПІ”, 2013. – С.75-81.
2. National security strategy. February 2015. The White House. Washington. – 29 p. Available at: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf
3. Rudd K. U.S.-China 21. The Future of U.S.-China Relations Under Xi Jinping. Toward a new Framework of Constructive Realism for a Common Purpose. Summary Report. April 2015 / Kevin Rudd. – Belfer Center for Science and International Affairs. Harvard Kennedy School. – 41 p.
4. National strategy of defense. Peace and security for Brazil. December 18, 2008. – Ministry of Defense. – 72 p.
5. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / [Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський, Н.С. Логвінова та ін.]; За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, І.В. Ліганенко: [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С.7–20, 144–283.
6. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації / Д.Г. Лук’яненко, О.Г. Білорус, Б.В. Губський та ін; Д.Г. Лук’яненко (ред.). / Київський національний економічний ун-т. – КНЕУ, 2001. – С. 444–471.
7. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність / Антон Сергійович Філіпенко. – К.: “Знання”, 2007. – С. 490–514.
8. Міжнародні стратегії глобалізації: http://www.kneu.dp.ua/moodlenew/pluginfile./php/12534/mod_resource/content/o/GLE/GLE_7.103_8.10_3_OM_12.pdf

Лекція 12. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації.

- 12.1. Позичювання України в глобальній економічній системі.
- 12.2. Транснаціоналізація та глобалізація українського бізнесу.
- 12.3. Геоелекономічні пріоритети України.
- 12.4. Взаємодія із глобальними регулятивними інститутами.

- 12.5. Інноваційно-технологічна модель розвитку економіки України.
- 12.6. Методологічні засади гео економічного аналізу і прогнозування, необхідні для формування стратегії подальшого розвитку України в умовах глобалізації.
- 12.7. Ризики зовнішньоекономічної діяльності в глобальному економічному просторі та ключові торговельні партнери України.

Питання для самостійної роботи та самоконтролю знань

1. Конкурентоспроможність національної економіки. Визначення конкурентної позиції України у світовій економіці.
2. Глобальний індекс конкурентоспроможності, розроблений за методологією ВЕФ. Його основні компоненти.
3. Схематичне визначення показника рейтингу країни.
4. Структура зовнішньої торгівлі України і проблема її від'ємного сальдо.
5. Зв'язок між ціновою конкурентоспроможністю українських товарів, зовнішнім боргом країни та обмінним курсом національної валюти.
6. Перехід до конкуренції диференціації і подолання від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі – основне завдання стратегії підвищення конкурентоспроможності України в умовах глобалізації.
7. Транснаціоналізація та глобалізація українського бізнесу.
8. Проблема вибору ефективної національної гео економічної моделі.
9. Торговельні зв'язки України з країнами Азії, Африки, Латинської Америки.
10. Взаємодія України з МВФ.
11. Пріоритети цілеспрямованої державної економічної політики.
12. Інноваційно-технологічна модель розвитку економіки України.

Тести

1. Кількість складових Глобального індексу конкурентоспроможності ГІК ВЕФ: 1) 5; 2) 7; 3) 10; 4) 12; 5) 15.
2. Динаміка складових «Оснащеність новітніми технологіями (технологічна готовність)» та «Інновації» конкурентоспроможності України за даними ГІК 2008-2009 – ГІК 2014-2015 рр. свідчить про:
  - 1) покращання інноваційного розвитку економіки України;
  - 2) стабілізацію інноваційного розвитку економіки України;
  - 3) погіршення інноваційного розвитку економіки України.
3. Найважливішими показниками економічного стану і конкурентоспроможності України є:
  - 1) розмір зовнішнього боргу і умови його погашення;
  - 2) сальдо зовнішньої торгівлі товарами та послугами;
  - 3) ступінь доларизації економіки;
  - 4) динаміка валютного курсу гривні відносно долара США;
  - 5) всі відповіді правильні.

4. До позитивного впливу ТНК на українську економіку відносять:

- 1) поширення міжнародних стандартів здійснення виробництва та ведення бізнесу;
- 2) фінансову залежність держави від стратегії діяльності ТНК;
- 3) придушення та знищення національних виробників, які мають низьку конкурентоспроможність продукції на світовому ринку;
- 4) створення додаткових робочих місць та підвищення кваліфікації робітників;
- 5) порушення прав національної робочої сили, законодавства у сфері охорони навколишнього середовища тощо.

5. Які з перелічених нижче ціннісних факторів міжнародної конкурентоспроможності стануть у майбутньому визначальними:

- 1) науково-технічні фактори;
- 2) фактори культури;
- 3) фактори життєвих смислів;
- 4) організаційні фактори;
- 5) правильні відповіді 2), 3).

6. Основу експорту України складають товари:

- 1) низького ступеня обробки з незначною часткою доданої вартості;
- 2) високотехнологічні товари;
- 3) обидві групи товарів;
- 4) немає правильної відповіді.

7. Головне завдання забезпечення економічної і фінансової безпеки України:

- 1) полягає у створенні базового господарського комплексу внутрішнього розвитку і відповідної йому інституціональної архітекτονіки;
- 2) розробці базового господарського комплексу, створеного лише на базі ринкових принципів, що спрямовує розвиток структури у раніше сформованому сировинному напрямі;
- 3) вимагає розвитку внутрішнього ринку;
- 4) потребує нарощування експортного потенціалу на здоровій структурній основі.

Література основна

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
4. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник / І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка – Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175 с.

5. Навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, О. В. Пирог, І. В. Литвин. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 300 с.
6. Ковтун О.І. Глобальна економіка: підручник / О.І. Ковтун, П.О. Куцик, Г.І. Башнянин [за заг. ред. Ковтуна О.І.]. – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. – 704 с.
7. Глобальна економіка : навчальний посібник : у 2-х частинах. Частина 1. Теоретичні засади глобальних досліджень : [Електронне видання] / В. В. Липов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 228 с.
8. Радзієвська С.О. Конкурентоспроможність та інтеграційні перспективи України / С.О. Радзієвська. – К.: Знання України, 2012. – 344 с.
9. Радзієвська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзієвська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с.
10. Рокоча В. В. Геоелектроніка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект) : навчальний посібник. / В. В. Рокоча, Б. М. Одягайло, В. І. Терехов – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 352 с.
11. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
12. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.
13. Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності / Г.О. Андрощук, С.А. Давимука, Л.І. Федулова. – К.: Парлам. вид-во, 2015. – 512 с.
14. Радзієвська С.О. Конкурентоспроможність та інтеграційні перспективи України / С.О. Радзієвська. – К.: Знання України, 2012. – 344 с.
15. Радзієвська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзієвська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с. Тема 10. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації.
16. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
17. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Література додаткова

1. Андрощук Г.О., Давимука С.А., Федулова Л.І. Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності /. – К.: Парлам. вид-во, 2015. – 512 с.
2. Ринейська Л.С. Глобальна економіка: посібник з вивчення навчальної дисципліни / Л.С. Ринейська. – Полтава: ПолтНТУ, 2011. – 165 с.

3. Єщенко П.С. Світу потрібен новий вектор розвитку: від bubbleeconomics – до економіки людини / П.С. Єщенко // Економіка України. – 2014. – № 6. – С. 4–22.
4. Ковальчук Т.Т. SOS – в Україні неокolonіальна модель валютної політики / Т.Т. Ковальчук // Економіка України. – 2014. – № 10. – С. 4–13.
5. Ковтун О.І. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О.І., Куцик П.О., Башнянин Г.І.; [за заг. ред. Ковтуна О.І.]. – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. – 704 с. Тема 11. Глобальний контекст розвитку української економіки. – С. 537-568.
6. Сиденко В. Р. Глобализация – европейская интеграция – экономическое развитие: украинская модель: в 2-х т.– К., 2008. Т. 1: Глобализация и экономическое развитие / Владимир Романович Сиденко. – К.: Феникс, 2008. – С. 148–164, 247-309.
7. Филипенко А.С. Экономическая глобализация: истоки и результаты / Антон Сергеевич Филипенко. – М.: “Экономика”, 2010. – С. 406-494.
8. Єщенко П.С. Як подалати системні витрати неоліберального реформування економіки / П.С. Єщенко // Економіка України. – 2015. – № 1. – С. 26–41. 2. Ковальчук Т. Т. Економічна безпека і політика: із досвіду професійного аналітика / Т. Т. Ковальчук. – К.:Т-во „Знання”, КОО, 2004. – 638с.
9. Шовкун І. А. Фінансовий потенціал технологічного відтворення у переробній промисловості в регіонах України // Економіка України. – 2013. – № 2. – С. 38–48; № 3. – С. 27–38.
10. Федулова Л. І. Інноваційний вектор розвитку промисловості України // Економіка України. – 2013.– № 4. – С. 15–23; № 5. – С. 30–37.
11. Інноваційно-технологічний розвиток України: стан, проблеми, стратегічні перспективи: аналітичні матеріали до парламентських слухань «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010– 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів»; [Федулова Л. І., Бажал Ю. М., Шовкун І. А. та ін.; за ред. Л. І. Федулової, Г. О. Андрощука]. – К.: Ін - т екон. та прогноз. НАН України, 2009. – 196 с.
12. Бочан І.О. Глобальна економіка: підручник // І.О. Бочан, І.Р. Михасюк. – К.: Знання, 2007. – 403 с. Розділ 14. Україна та євроатлантичні спільноти. – С. 271-313.
13. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів V курсу денної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка» / Відп. за випуск О.В. Воронова. – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2012. – 84 с. Тема 8. Глобалізація та вибір України.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на семінарських заняттях; модульні контрольні роботи; екзамен; виконання індивідуальних та групових навчально-дослідницьких завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи, що створюються на основі програмних результатів навчання; виконання тестових завдань.

Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед екзаменом; опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; побудову презентацій тощо.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми професійно орієнтованої проблематики з елементами наукового дослідження та його презентація; дослідження практичних ситуацій; написання статей; есе, пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота здобувачів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, індивідуальними семестровими завданнями та методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання:

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, а також виконання самостійної та індивідуальної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється

сумою набраних балів (мінімальна сума, що дозволяє студенту складати іспит, – 35 балів);

- модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни;
- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах: активна робота на лекційних заняттях; активна участь у виконанні практичних завдань; активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях, тестування, написання реферативних робіт тощо. Форми організації поточного контролю: індивідуальна, групова, фронтальна. Методи поточного контролю: усний та письмовий. Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові завдання та тести.

Критеріями оцінювання індивідуальних завдань є: здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання: за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція, тощо; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні); за ступенем самостійності мислення здобувачів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі), метод «мозкового штурму» та ін. Головними є пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія, семінар-дискусія, мозкові атаки.

Отже, форми поточного контролю: перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів, тестування, самостійної та індивідуальної роботи студента (практичний компонент – реферат, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, тощо).

Форма модульного контролю: модульні контрольні роботи.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Студенти вивчають дану дисципліну протягом семестру – один модуль. Модуль складається з двох змістових модулів. В кінці кожного змістового модуля (лекції, практичні заняття) виконується модульна контрольна робота.

Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною системою за кожний модуль – по 50 балів за модульну контрольну роботу та 50 балів також виставляє викладач на підставі результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів, тестування, самостійної і індивідуальної роботи студента (практичний компонент – реферат, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, тощо).

Поточний контроль знань студентів здійснюється за двома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань.

При контролі систематичності та активності роботи студента оцінці підлягають:

- відвідування семінарських занять;
- активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу;
- підготовка і презентація рефератів, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, тощо.

Максимальна оцінка контролю систематичності та активності роботи студента становить 40 балів.

Порядок оцінювання:

40 балів – відвідано не менше 90% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

35 балів – відвідано не менше 75% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно»

30 балів – відвідано не менше 60% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

25 балів – відвідано не менше 50% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

Систематичність та активність роботи всіх інших студентів оцінюється в «0» балів.

Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється у межах 10 балів:

- за підготовку і презентації результатів виконаних завдань та досліджень (статті, доповідь на науковій конференції) – до 10 балів;
- підготовку і презентацію рефератів – 8 балів за 1 роботу;
- есе – 7 балів за 1 роботу.

Тобто, на підставі результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів, тестування, самостійної і індивідуальної роботи студента (практичний компонент – реферат, доповідь, стаття, есе тощо) максимально можна отримати 50 балів (40+10).

Також 50 балів – за модульну контрольну роботу.

Семестрова оцінка є середньоарифметичною сумою балів двох змістових модульних контролів. Наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 80 балів; за результатами другого модульного контролю отримав 100 балів; семестрова оцінка у подібному випадку складе: $(80+100)/2 = 90$ (за шкалою ECTS – «А»; за розширеною національною шкалою – «відмінно»).

Студент, який в результаті поточного оцінювання, або підсумкового контролю за змістовними модулями отримав більше **60 балів і отриманий бал його влаштовує**, має право не складати екзамен із дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент(ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль з дисципліни, він (вона) має складати екзамен.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав менше **60 балів зобов'язаний** складати екзамен із дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час екзамену оцінені менш ніж **60 балів**, він (вона) рахуються такими, що не здали підсумковий контроль.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за шкалою, наведеною нижче в таблиці.

Шкала оцінювання навчальних досягнень

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						ІР	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	10	50	100
6	6	7	7	7	7			

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						ІР	Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	10	50	100
6	6	7	7	7	7			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	40	6	40
Індивідуальна робота згідно переліку індивідуальних завдань	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

На оцінювання модульних контролів у усній, письмовій або письмово-усній формі, викладачем в аудиторії, відводиться по 50 балів за кожен модуль, тобто в сумі 100 балів за два модульні контролі.

Модульне завдання виконується у вигляді письмової контрольної роботи і включає два теоретичні питання та тести.

Недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи, незагальноприйнятні скорочення, незрозумілий почерк (мінус 5 балів).

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – здобувачі, які отримали не менше 35 балів. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати МКР та поточного контролю під час практичних,

самостійної та індивідуальної роботи. До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Підсумкове оцінювання здійснюється у формі екзамену, з максимальною кількістю балів-100. До нього допускаються всі студенти, за виключенням тих, які не склали модульного контролю та не виконали основне і додаткове індивідуальне завдання.

У наведеній нижче таблиці вказано критерії, за якими визначається рівень навчальних досягнень здобувача та відповідні відсотки. Слід вважати, що знання, уміння та навички здобувача відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівня, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
F	0-35%	Здобувач: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмовим матеріалом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання
FX	35-59%	Здобувач: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок
E	60-63 %	Здобувач: пояснює основні поняття навчального матеріалу; може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; вміє за зразком виконати основне навчальне завдання
D	64-73%	Здобувач: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; може пояснити основні методи контролю навчальних досягнень, що використовуються та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою

Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
С	74-81 %	Здобувач: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання
В	82-89 %	Здобувач: вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані; має сформовані навички використання методів навчання і виховання
А	90 - 100%	Здобувач: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності; вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; вміє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; вміє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі; має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань

6.ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

(реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень)

- 1.Сутність дихотомічної типології соціальної організації «локальне / глобальне» в теоріях глобалізації.
2. Позитивні і негативні впливи глобалізації на сучасну економіку.
3. Державно-політичні платформи, через які реалізується глобалізм.
4. Сутність ліберального антифундаменталізму Дж. Сороса.
5. Сутність ідеології політичного екстремізму З.Бжезинського.
- 6.Характеристика моделі «систем, що само відтворюються / само розвиваються» М. Голанського.
7. Модель глобального розвитку І. Валлерстайна.

8. Характеристика соціально-політичних груп, які представляють критичні зауваження щодо глобальних трансформацій.
9. Міжнародні організації в інституційному середовищі глобальної економіки.
10. Особливість ролі держави в інституційному середовищі глобальної економіки.
11. Трансформація інституційного середовища світу в умовах глобалізації.
12. Метакорпоратизація глобальної економіки, її сутність.
13. Вплив транснаціональних корпорацій на розвиток сучасної світової економіки.
14. Регулятивний механізм глобальної економіки.
15. Роль міжнародних організацій у регулюванні сучасної світової економіки.
16. Значення вступу України до СОТ для її інтегрування у світову економіку.
17. Методологічні засади геоекономічного аналізу, прогнозування та формування конкурентоспроможної глобальної стратегії України.
18. Характеристика потенціалу України як суб'єкту глобальної економіки.
19. Європейська лінія геополітики, її ідеологічне обґрунтування.
20. Стратегія інтеграції України у світовий економічний простір.
21. Європейській вектор зовнішньої політики України.
22. Характеристика європейської лінії геополітики.
23. Характеристика американської лінії геополітики.
24. Характеристика азійської лінії геополітики.
25. Анархія як можливий сценарій розвитку світу.
26. Сильні та слабкі сторони трансформістського та руйнівного напрямів альтерглобалізму.
27. Стратегія інтеграції України у світовий економічний простір.
28. Вектори стратегічних трансформацій світу (уно-; бі-; полі полярні системи).
29. Стратегії розвитку інституційної архітектури майбутнього світу.
30. Методологічні засади геоекономічного аналізу і прогнозування необхідних умов для формування конкурентоспроможної глобальної стратегії України.
31. Характеристика потенціалу України як суб'єкту глобальної економіки.
32. ТНК – типові суб'єкти глобальної економіки.

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

(екзамен)

1. Сутність глобалізації та її основні риси.
2. Західні концепції теорії глобалізації.
3. Загальні підходи до визначення початку глобалізації та результатів її розвитку.
4. Хронологічні межі глобалізації в працях сучасних науковців.
5. Глобалістика і глобалізм як наукове обґрунтування ідеології глобалізації.
6. Еволюція концепцій глобалізації.

7. Чотири державно-політичні платформи сучасного глобалізму. Вашингтонський консенсус.
8. Чотири державно-політичні платформи сучасного глобалізму. Потенціал азіатського глобалізму.
9. Головні етапи в становленні глобалістики як науки та багатовекторні напрями наукових досліджень предмету глобалістики.
10. Погляди на глобалізацію гіперглобалістів, скептиків та трансформістів.
11. Основні школи сучасної глобалістики.
12. Міждисциплінарний статус глобалістики.
13. Сутність глобальної економіки та її становлення.
14. Передумови та специфіка формування глобальної економіки.
15. Рівні та головні форми глобалізації світового господарства.
16. Транснаціоналізація і регіональна інтеграція як шляхи становлення глобальної економіки.
17. Особливості та ознаки структуризації світового господарства.
18. Наслідки глобалізації для світової економіки та для окремих національних господарств.
19. Глобальні економічні процеси та тенденції їх розвитку.
20. Специфіка локальних цивілізацій та цивілізаційні виміри стратегій глобалізму.
21. Цивілізаційна специфіка перебігу глобальних економічних процесів.
22. Рушійні сили глобалізації.
23. Суперечності та асиметрії економічної глобалізації.
24. Дуалізм сучасного етапу глобалізації.
25. Сутність поняття «парадокс» і його прояви в економіці.
26. Парадокс глобалізації за Дені Родріком.
27. Особливості глобальних трансформацій в сучасному світі.
28. Прояви парадоксів в глобальних трансформаціях: парадокс стратифікації, феномен «домашнього зміщення», парадокс Філдстайна-Хоріоки і феномен низького рівня міжнародних нетто-потоків капіталу, парадокс дисоціації.
29. Поняття антиглобалізму та альтерглобалізму в сучасній глобалістиці.
30. Історія становлення і розвитку антиглобального руху.
31. Цілі, завдання, принципи, види діяльності, програми альтерглобалізму.
32. Перспективи розвитку альтерглобалізму: внутрішні і зовнішні суперечності антиглобального руху, проблема кінцевої мети і узгодженості дій.
33. Особливості сучасного стану глобалізації та можливості її кількісного вимірювання.
34. Глобальні фінансово-економічні кризи.
34. Підходи, умови і фактори визначення перспектив глобалізації.
35. Прогностичні сценарії розвитку глобалізації.
36. Сутність держави, її функції.

37. Управлінські функції державної влади, країнова варіативність механізмів державного управління.
38. Трансформація функцій держави в умовах глобалізації.
39. Глобальна інституалізація економічного розвитку.
40. Регулятивний потенціал міжнародних економічних організацій.
41. Роль суспільних інститутів в глобальних економічних процесах.
42. Загальні підходи до визначення стратегії. Моделі економічного розвитку
43. Поняття міжнародної системи, глобальної системи.
44. Стратегії розвитку Європейського Союзу: мета і результат.
45. США та Китай: національні стратегії і можливі сценарії відносин.
46. Міжнародні стратегії розвитку на прикладі декількох глобальних акторів.
47. Перспективні сценарії глобального економічного розвитку.
48. Стратегія інтеграції України у міжнародний економічний простір.
49. Методологічні засади геоекономічного аналізу і прогнозування, необхідні для формування стратегії подальшого розвитку України в умовах глобалізації.
50. Світ і Україна у XXI столітті: взаємозв'язки і співвідношення глобального та національного розвитку.
51. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації.
52. Позиціонування України в глобальній економічній системі.
53. Транснаціоналізація та глобалізація українського бізнесу.
54. Геоекономічні пріоритети України.
55. Взаємодія України із глобальними регулятивними інститутами.
56. Інноваційно-технологічна модель розвитку економіки України.
57. Специфіка економічних відносин України з Російською Федерацією.
58. Глобальна економічна та політична безпека та шляхи її забезпечення.
59. Геополітичний формат глобальної конкуренції.
60. ТНК як рушійні сили глобальних економічних трансформацій. Феномен глобальних корпорацій.
61. Країни, що розвиваються в умовах глобалізації. Потенціал і характер формування конкурентних переваг.
62. Наслідки розширення ЄС і проблеми геоекономічного статусу України.
63. Вплив глобалізації на країни-лідери світової економіки.
64. Динамізм, напрямки і результати взаємодії "Україна – Російська Федерація" в умовах глобальних економічних трансформацій.
65. Динамізм, напрямки і результати взаємодії Україна – ЄС в умовах глобальних економічних трансформацій.
66. Динамізм, напрямки і результати взаємодії "Україна – США" в умовах глобальних економічних трансформацій.
67. Наслідки і результати співробітництва України з організаціями глобального профілю діяльності.

68. Фактори економічного розвитку країн-лідерів світового господарства в глобальних умовах.
69. Євроатлантична інтеграційна стратегія України і проблеми її реалізації.
70. Проблеми реалізації євразійського інтеграційного вектору та сучасні міжнародні інтеграційні пріоритети для України.
71. Взаємодія країн Центру та країн Периферії в умовах глобалізації.
72. Державний суверенітет і проблема відкритої економіки.
73. Глобалізаційні та інтеграційні процеси в сучасній економічній системі.
74. Негативні прояви сучасного стану глобального розвитку.
75. Нерівномірність економічного та соціального розвитку країн в умовах глобалізації.
76. «Нова економіка» як форма реалізації національних конкурентних переваг. Тенденції постіндустріалізму і новітня поляризація світу.
77. Об'єкти і суб'єкти глобальної системи економічного регулювання. Сучасна система регулювання глобальних процесів та об'єктивна необхідність її вдосконалення.
78. ООН і нові пріоритети світового розвитку. Проблема трансформації і механізму функціонування.
79. Проблема прогнозування і управління глобальними кризами на міждержавному рівні.
80. Проблема формування глобального інформаційного суспільства.
81. Проблеми і перспективи співробітництва з СОТ в контексті забезпечення глобальної конкурентоспроможності України.
82. Створення українських фінансово – промислових груп та конгломератів як альтернатива експансії ТНК.
83. Стратегії та перспективи консолідації корпоративних структур.
84. Субрегіональний вектор інтеграційної політики України в глобальних умовах.
85. Ризики зовнішньоекономічної діяльності та ключові торговельні партнери України.
86. Сучасна глобальна фінансова криза: причини та прояви.
87. Характеристика ключових глобальних проблем економічного розвитку.
88. Феномен «країни-системи» в глобальній економіці.
89. Глобальні війни. Типізація і сучасний інструментарій.
90. Глобальні виміри демографічної, екологічної та продовольчої проблеми.
91. Інтеграція та дезінтеграція в світовому господарстві: причини та наслідки.
92. Транснаціоналізація та корпоратизація українського бізнесу: проблеми та перспективи.
93. Взаємодія України із глобальними регулятивними інститутами: умови, засоби та механізми сприяння включення України в світову систему економічних взаємовідносин.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 233 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 192 с. – укр. та англ. мовами.
3. Білорус О.Г. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д.е.н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.
4. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. – 319с.
5. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
6. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник / І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка – Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175 с.
7. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: навч. посіб. / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – 364 с.
8. Навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, О. В. Пирог, І. В. Литвин. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 300 с.
9. Ковтун О.І. Глобальна економіка: підручник / О.І. Ковтун, П.О. Куцик, Г.І. Башнянин [за заг. ред. Ковтуна О.І.]. – Львів: Видавництво ЛКА, 2014. – 704 с.
10. Глобальна економіка : навчальний посібник : у 2-х частинах. Частина 1. Теоретичні засади глобальних досліджень : [Електронне видання] / В. В. Липов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 228 с.
11. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: монографія / Д. Г. Лук'яненко. – К.: ТОВ “Національний підручник”, 2008. – 220 с.
12. Радзієвська С.О. Конкуренентоспроможність та інтеграційні перспективи України / С.О. Радзієвська. – К.: Знання України, 2012. – 344 с.
13. Радзієвська С.О. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзієвська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 344 с.
14. Рокоча В. В. Геоекономіка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект) : навчальний посібник. / В. В. Рокоча, Б. М. Одягайло, В. І. Терехов – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 352 с.

15. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
16. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

Допоміжна література

1. Андрощук Г.О., Давимука С.А., Федулова Л.І. Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності /. – К.: Парлам. вид-во, 2015. – 512 с.
2. Азроянц Э.А. Глобализация: катастрофа или путь к развитию? Современные тенденции мирового развития и политические амбиции / Э.А. Азроянц. – М.: Издательский дом «Новый век», 2002. – 416 с.
3. Башнянин Г.І., Шевчик Б.М., Сухий О.О., Перепьолкіна О.О. Сучасні економічні теорії глобальних систем: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Львів: Новий Світ, 2013. – 366 с.
4. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія / Ульрих Бек; пер. з нім. О.Юдіна. – К.: Ніка- Центр, 2011. – 408 с.
5. Бочан І.О. Глобальна економіка: підручник // І.О. Бочан, І.Р. Михасюк. – К.: Знання, 2007. – 403 с.
6. Бузгалин А. Глобальный капитал В. 2-х т. Т. 1. Методология: По ту сторону позитивизма, постмодернизма и экономического империализма. Маркс Re-loaded / А. Бузгалин. – М. : Ленанд, 2015. – 640 с.
7. Воронова О.В. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів V курсу денної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка» / Відп. за випуск О.В. Воронова. – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2012. – 84 с.
8. Герасимчук В. Г. Лідерство у світовій економіці: від “G7” до “E7” / В. Г. Герасимчук // Економічний вісник НТУУ “КПІ”: зб. наук. пр. 2013 (10), Гол. ред. О. А. Гавриш. – К.: НТУУ “КПІ”, 2013. – С.75-81.
9. Гудаков О.К. Аналіз інноваційно-технологічного стану економіки України в умовах глобалізації / О.К. Гудаков // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2014. – Випуск 1 (42). – С. 299–305. www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis
10. Данилов-Данилян В. Экологический след современного человека и глобальные угрозы, с ним связанные / В. Данилов-Данилян, И. Рейф // Наука и жизнь. – 2014. – № 12. – С. 3–12.
11. Дорошкевич А.С. Філософія глобальних проблем сучасності. Конспект лекцій / Дорошкевич А.С., Сук О.Є., Смелянцев А.П. – Харків: ХНАДУ, 2014. – 174 с.
12. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: монографія / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – 248 с.

13. Марич М.Г. Особливості вимірювання ступеня розвитку глобалізаційних процесів / М.Г. Марич // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. – 2014. – Вип. 26. – С. 290-298.
14. Минаев С.В. Глобальная экономика: 2012-2013 годы. Аналит. обзор / С.В. Минаев. – РАН. ИНИОН. Центр научн.-информ. исслед. глобал. и регион. пробл. Отд. Азии и Африки. – М., 2014. – 128 с.
15. Михальченко М. І. Адаптація України до переходу світ-системи від одно- до багатополюсності: аналіт. доп. / [авт. кол.: Михальченко М. І., Шайгородський Ю. Ж., Шевченко О. К. та ін.; за ред. М. І. Михальченка]; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. імені І. Ф. Кураса. – К.: ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса, 2012. – 120 с.
16. Навроцька Н.А. Глобальні детермінанти трансформації інвестиційного процесу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: спец. 08.00.02 “Світове господарство і міжнародні економічні відносини” / Н.А. Навроцька. – К., 2015. – 32 с.
17. Рудніченко Є. М. Глобалізація, імпортозаміщення та економічна безпека держави: взаємовплив і взаємозалежність / Є. М. Рудніченко, Н. І. Гавловська, В. І. Гавловська // Бізнесінформ. – 2018. – №4. – С. 26–32.
18. Лук’яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: навч. посіб. / Д. Г. Лук’яненко. – К.: КНЕУ, 2005. – 204 с.
19. Мазур І.І. Глобалистика: Международный междисциплинарный энциклопедический словарь / Гл. ред.: І. І. Мазур, А. Н. Чумаков. – М. – СПб. – Н.Й.: ІЦ “ЕЛИМА”, ІД “Пітер”, 2006. – 1160 с.
20. Пахомов Ю.Н. Цивилизационная структура современного мира: В 3-х томах / Под ред. академика НАН Украины Ю.Н. Пахомова и доктора философских наук Ю.В. Павленко. – Том III. Цивилизации Востока в условиях глобализации. – К.: Наукова думка, 2008. – 544 с.
21. Співак І. В. Валютний механізм функціонування глобальної економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: спец. 08.00.02 “Світове господарство і міжнародні економічні відносини” / І.В. Співак. – К., 2015. – 37 с.
22. Сиденко В.Р. Глобализация – европейская интеграция – экономическое развитие: украинская модель: В 2-х томах / В.Р. Сиденко. – К.: Феникс, 2008. Том 1. Глобализация и экономическое развитие. – К.: Феникс, 2008. – 376 с.
23. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар; А.Іщенко (пер. з англ.) / Джозеф Стігліц. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. – 252 с.
24. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление / А.И. Уткин. – М.: Логос, 2002. – 254 с.
25. Филипенко А.С. Экономическая глобализация: истоки и результаты / А. С. Филипенко. – М.: “Экономика”, 2010. – 511 с.
26. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.

27. Report of the Secretary-General of UNCTAD to UNCTAD XIII. Development-led globalization: Towards sustainable and inclusive development paths. – N.Y.; Geneva: UN, 2011. – 136 p.
28. Hirst P. The Future of Globalization // Paul Hirst and Graham Thompson // Globalization and Economy. Vol. 1. Globalizing Markets and Capitalism. Ed. by P. James, B.K. Gills. – Los Angeles: Sage publications, 2007 (Central currents in globalization). – P. 355–373.
29. Wallerstein I. Globalization or the Age of Transition? A Long-Term View of the Trajectory of the World-System / Immanuel Wallerstein // Globalization and Economy. Vol. 1. Globalizing Markets and Capitalism. Ed. by P. James, B.K. Gills. – Los Angeles: Sage publications, 2007 (Central currents in globalization). – P. 401–416.
30. Report of the Secretary-General of UNCTAD to UNCTAD XIII. Development-led globalization: Towards sustainable and inclusive development paths. – N. Y.; Geneva: UN, 2011. – 136 p. ни. – С. 62-68.
31. Limits to globalization: welfare states and the world economy / Elmar Rieger and Stephan Leibfried; translated by Benjamin W. Veghte with the assistance of Elmar Rieger. – Cambridge: Polity Press, 2009. – 402 p.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Rodrik D. The globalization paradox / Dani Rodrik // An edited version of a talk given at the Peterson Institute for International Economics, Washington, DC, on 4 May 2011. Available at: <http://www.makingitmagazine.net/?p=3831>
2. Парадокс глобалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Глобальна технологічна Революція 2020 року. Поглиблений аналіз, The European Foresight Monitoring Network [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.efmn.info
4. Спільна перспектива світу в 2030 році і надалі: предтечі та драйвери, Стратегічний Форсайт-аналіз, НАТО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://globaltrends2030.files.wordpress.com/2012/11/global-trends2030-november2012.pdf>
5. Трансформація нашого світу: Порядок денний стійкого розвитку 2030: Програма ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
6. Jędrzejowska K. Towards a global currency? Condition and scenarios for evolution of the international monetary order / Karina Jędrzejowska // 180 Journal “Ekonomika” of Vilnius University, Faculty of Economics. 2014. Vol. 93(3). – p.7- Available at: www.zurnalai.vu.lt/ekonomika/article/download/3887/2699
7. Global economic prospects. June 2015 Report. The global economy in transition // International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. – Washington D.C., 2015. – 177 p. Available at:

- <https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/GEP/GEP2015b/GlobalEconomic-Prospects-June-2015-Global-economy-in-transition.pdf>
8. World Economic Situation and Prospects. 2018. Available at: http://www.un.org/en/development/desa/policy/wesp/wesp_archive/2018wesp_full_en.pdf.
  9. Всесвітній банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.worldbank.org.
  10. Європейська комісія. Сторінка новин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://europa.eu.int/news.en.htm>
  11. Євростат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://europa.eu.int/comm/eurostat>.
  12. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
  13. Міжнародна торгова палата [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.iccwbo.org.
  14. Міжнародна фінансова корпорація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ifc.org.
  15. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/>
  16. Інститут міжнародної економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.iie.com.
  17. ОЕСР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.oecd.org.
  18. Світова організація торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.wto.org.
  19. ЮНІДО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unido.org.
  20. ЮНКТАД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unctad.org.